

Upravištvu: Ljubljana, Poccinjova ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inzeratni oddelk: Ljubljana, Poccinjova ulica 5 — Telefon št. 31-23, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pokrovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Cori Post. No 11-3118

IZKljučNO ZASTOPITVO za oglašje iz K. Italije in inozemstva ima

Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUVENTRO

Izdaja vsak dan razen posebnih Naredbina zala mesečno Lit 18,00, za inozemstvo vključno s Poštom Lit 36,50.

Uredništvo: Ljubljana, Poccinjova ulica št. 5, telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad extra: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Bombardiranje sovražnikovskega zaledja v Tunisu

19 sovražnikovih letal sestreljenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil danes naslednje 1052. vojno poročilo:

Pri izvrševanju premikanja italijansko-nemških čet proti novim postojankam na tuniskem bojišču sta bila izpraznjena Sfax in Kairuan.

V južnem odseku so bili odbiti močni sunki sovražnih prednjih enot, podprtih od oklopnih voz.

Oddelki našega letalstva so napadali pota v zaledju nasprotnika. Nemški lovci so zbili pet letal tipa »Spitfire«.

Včeraj popoldne so oddelki strimotornih letal obstreljevali Neapelj, Trapani in Marsalo; povzročili so znatno škodo na poslopih. Skupno je javljenih 22 ranjenih in 4 smrtne žrtve med civilnim prebivalstvom.

Naši lovci so zbili 6 letal v Neaplju, dve v Trapaniju štiri druga letala je uničilo protiletalsko topništvo in sicer dve v zraku nad Neapljem, eno nad Mesino in eno nad Pozzallo.

Med poletom nad Cagliari, ki je bil objavljen v večeršnjem poročilu, so obrambno baterije zalede dve letali, ki sta se zrušili v plamenih, eno na jugu od S. Elie, drugo v okolici mesta. Štiri naša letala se niso vrnila na svoja oporišča.

Princ Piemontski v Milanu

Milan, 12. apr. s. Včeraj popoldne je skozi Milan potoval princ Piemontski, ki ga je na kolodvoru pozdravil milanski prefekt Nj. Visočanstvo je potoval strogo zasebno, vendar je napravil krajši sprehod po mestu. Pri izhodu na postaji ga je meščanstvo spoznalo ter mu predredilo pristne ovacije. Kasneje si je princ Piemontski v spremstvu župana ogledal najvažnejša dela za nova zaklonišča in se je zelo ljubivo pogovarjal z zaposlenimi delavci, ki so se mu zahvalili za poset z navdušenimi pozdravi. Poset je precej zavlekel in je princ povabil delavce za vse izvršene važne naprave.

Sestanek Duceja in Hitlerja

Potrditev odločnega sklepa nadaljevati vojno do končne zmage — Popolno soglasje o skupnih vojnih ciljih in vseh potrebnih ukrepih

Rim, 11. aprila s. Agencija Stefani javlja:

Duce in Hitler sta se sestala v dneh od 7. do 10. aprila 1943. Duceja so spremljali šef italijanskega glavnega stana armadni general Ambrosio, državni podtajnik zunanega ministrstva Bastianini, funkcionarji italijanskega ministrstva za zunanje zadeve in oficirji vrhovnega italijanskega poveljništva. S Führerjem so bili prisotni ob sestanku maršal Nemčije Herman Göring, nemški zunanji minister von Ribbentrop, šef vrhovnega poveljništva nemških oboroženih sil generalni feldmaršal Keitel, vrhovni poveljnik vojne mornarice veliki admiral Dönitz in šef glavnega stana vojske general Seitzler. Nemški veleposlanik von Mackensen in kraljevi veleposlanik Italije v Berlinu Alfieri sta se tudi udeležila sestanka.

Med obširno izmenjavo gledišč je bil proučen tako splošni politični položaj kakor tudi vsa vprašanja v zvezi s skupno vojno in doseženi je bilo popolno soglasje glede ukrepov, ki jih je treba izvesti na vseh področjih.

Duce in Führer sta znova potrdila svoj odločni sklep in sklep svojih narodov voditi vojno ob celotni uporabi vseh energij do končne zmage in popolne odstranitve sleherne bodoče nevarnosti, ki bi z zapada ali vzhoda ogrožala evropsko-afriški prostor. Znova so bili potrjeni skupni cilji, ki jih sile Osi zasledujejo za obrambo evropske omike in za pravice narodov do svobodnega razvoja in sodelovanja. Zmagi v trojnem paktu združenih narodov bo zagotovila Evropi mir, ki jamči sodelovanje vseh narodov na

osnovi njih skupnih interesov in pravične razdelitve gospodarskih virov sveta.

Razgovori med Ducejem in Führerjem in razgovori med njunimi sodelovalci so potekali v duhu velike prisrčnosti.

Boj do popolne zmage

Berlin, 12. apr. s. Vsi današnji listi so z velikim poudarkom ter mastnimi naslovi prinesli poročilo o velepomembnem sestanku Mussolinija in Hitlerja. Obenem s temi članki objavljajo vsi listi tudi velike slike obeh osovinskih državnikov. Razgovori med Ducejem in Hitlerjem, pravi »Völkischer Beobachter«, so potekali v popolni skladnosti naziranja ter so obravnavali niz vprašanj sedanjega in bodočega politično-vojaškega položaja. Borba, ki jo bidejo osne sile, stremi seveda po popolni zmagi in hoče predvsem doseči trajen mir na temelju pravičnosti, ki bo v bodoče zagotovil vsem evropskim narodom svobodo, blagostanje in popolno sodelovanje. Sovražnik, pravi list, je govoril v Casablanca o brezpogojni kapitulaciji osovinskih sil. Zelo prirodno je, ako so zavezniški narodi velikega politično-vojaškega bloka Italije in Nemčije odgovorili s totalno brezpogojno mobilizacijo vseh svojih gručatih in duhovnih sil, vsega svojega udarnega duha, da bi za bodoče velvode odstranili grožnjo izrazito protievropskih sil, ki napadajo svobodo evropskih narodov ter njihovo pravico do življenja in neodvisnosti.

»Zwölfuhrblatt« pravi, da so danes osme sile odločne bolj kakor kdajkoli prej zastaviti slovesno svojo avtoriteto in veliki prestizj v tej borbi, ki jo Anglosasi izvevli z zlim namenom. Ob naroda in oba njihova velika voditelja sta odločena boriti se do zmage, namreč brez kakršnihkoli kompromisov, brez poslušanja ponudb, ki bi lahko prišle od desne ali od leve, in

se zlasti ne bodo niti najmanj zmenile za grožnje z druge strani, vedoč, da jih narokujejo šibkost in brezsilje.

»Frankfurter Volksblatt« pravi, da so sovražnik nima niti sence pretveze za to vojno. Razen tega nima vojna zanj nobenega pravega namena. Kajti vsi vojni cilji, katerih se je skušal dosejati optjemati, so se izkazali brez zdravega smisla, brez logike in zlasti brez iskrenosti. V nasprotju s tem so vojni cilji Osi točno določeni in očrtani do najmanjših podrobnosti. Zmaga Osi bo svetu in Evropi zagotovila mir, ki bo zamajil polno sodelovanje med vsemi narodi na temelju skupnih koristi in na temelju skupnih pravičnih stremiljnj. Razen tega bo svetu zamajena pravična razdelitev zemeljskih dobrin po načrtu mirovljubnega sporazuma. V tej formuli je zapovedan duh one prave velike socialne revolucije, ki se je rodila v fašističnem in narodno-socialističnem pokretu in ki ji je usojeno, da objame vse svet. »Politisch-diplomatische Korrespondenz«, ki se bavi z istim predmetom, piše: Cilj osovinskih sil v tem spopadu je ta, da se dokončno zagotove proti vsaki bodoči grožnji meje nove Evrope proti vzhodu, proti zapadu, proti jugu in proti severu. Naj si nihče ne utvarja, da je to samo prazna fraza. Prav nasprotno, to je zapoved, za katero se bidejo in delajo osme države. Vsakdo v Evropi danes ve, kaj je na kocki in pred kakšno odločitvijo stoji naša celina. Vsakdo je slišal iz ust samih angleško-ameriško-boljševiških propagandistov, kakšna usoda, beda in sužnost bi doletela Evropo, ako bi se plutokratsko-boljševiški zaroti posrečilo zmagati v tej vojni. Dve fronti si stojita sede v očitem nasprotju, na eni strani divjaštvo in trinoštvo, na drugi strani skladnost, lepo življenje med evropskimi narodi, ki jim bo zamajena pravica, da žive ne po hinavski atlantski listini, ki je samo bešen odsev znanih 14 Wilsonovih točk, marveč po svojih pravičnih stremiljnjih ter socialnih in gospodarskih pravicah vsakega posameznega naroda.

Odbiti sovjetski napadi

Med čiščenjem pri Izjumu sta bila uničena dva sovjetska bataljona

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 12. apr. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

V očiščevalnih borbah severozapadno od Izjuma sta bila uničena dva sovražna bataljona.

Z ostale vzhodne fronte poročajo samo o brezuspešnih krajevnih sovjetskih napadih ob kubanskem mostišču in južno od Ladokskega jezera.

V Tunisu se naši zaščitni oddelki na področju Kairuana in Suse živavo upirajo napredovanju sovražnika in so vedno znova zadrževali prodiranje prvih oddelkov sovražnih oklopnih sil. V neprekinjenih borbah so se nemško-italijanske bojne skupine umaknile proti severu in izpraznile v teku teh pokretov ter po načrtnem uničenju za vojno važnih naprav Sfax in Kairuan.

Oddelki letalstva za borbo iz bližine so podpirali operacije naših čet in prizadeli v prisotenjivih napadih iz nizke višine sovražni hude izgube.

Posamezna sovražna letala so prodrla včeraj nad zasedeno ozemlje do državne meje. Pri tem je bilo sestreljenih 5 sovražnikovih letal.

Pri brezuspešnem napadu angleških torpednih letal in bombnikov na konvoj, ki so ga ščitile lahke nemške pomorske oborožene sile, sta bili v Biskajskem zalivu sestreljeni dve torpedni letali in trije bombniki. Ob obali zasedenega zapadnega ozemlja in ob Norveški so nemške lahke oborožene sile na morju uničile štiri nadaljnja sovražna letala.

Na zapadnem Sredozemskem morju je nemška podmornica napadla skupino sovražnih bojnih ladij, potopila 8.000 tonsko križarko in torpedirala en rušilec.

Uspel napad na sovjetsko letališče

Berlin, 11. apr. s. V noči na 11. april so eskadre nemških bombnikov po vestih, ki so prispelje zvečer tukajšnjim vojaškim krogom, napadle iz nizine ob najboljši vidljivosti in zato s posebnim učinkom neko sovjetsko letališče južno od Ladokskega jezera. Ponovno so bile zadete barake in letala na tleh. Pred tem so nemški bombniki uspešno bombardirali zbirališča čet in oklopnih sredstev sovražnika v odseku južno od Ilmenskega jezera. Ob tej priliki so bile sovražniku povzročene hude izgube ljudi in potrebnih. Nemški bombniki so silovito napadli več postaj, železniških naprav

Angleško spoznanje podmorniške nevarnosti

Stockholm, 12. apr. s. V britanskem listu »Sunday Pictorial« je lord Winster izjavil, da je Britanija delno podlegla v borbi proti podmornicam. Zahteval je takojšnjo odstavitve raznih visokih funkcionarjev admiralitete. Razen tega je poudarjal, da je skrajno potrebno obvestiti javnost o podmorniški vojni. Lord zatrjuje nadalje, da je bila podmorniška vojna velika nesreča za Anglijo, ki je z vsakim letom v slabšem položaju. Članek vsebuje neumljivo kritiko obrambnih in zavarovalnih sistemov, ki jih je odredila admiraliteta. »Naše ladje, kolikor jih še imamo,« pravi pisec »in dve tretjini novih ladij so obsojene, da plovejo v počasnih konvojih, kar pomeni, da so tudi te ladje obsojene na smrt in da se nič ne napravi za zboljšanje položaja. V prihodnjih šestih mesecih bomo stali pred najstrašnejšimi podmorniški napadi brez zadostne obrambe, in sicer zaradi tehničnih napak zadnjih dveh let, ki jih je kljub svojim dobrim namenom napravila admiraliteta. Važno je dejstvo, da Nemčija zgradi več podmornic nego jih mi lahko sproti uničimo. Ne moremo se smatrati izven nevarnosti, dokler se to razmerje ni obrnilo.« V zaključku pravi lord Winster, da bi moral prevoz vojnega materiala imeti prednost pred prevozom živil, kar bo vsekakor imelo neugoden učinek za angleški prehrabeni sistem.

Angleška letala nad zapadno Nemčijo

Berlin, 12. aprila, s. Ob napadih v noči na nedeljo na zapadno Nemčijo je angleško letalstvo ne da bi doseglo kakšen uspeh vojaškega značaja, izgubilo po vesten ki so prispelje do snoči vojaškim poveljnostvom, izgubilo skupno 20 letal.

Angleški list o Rooseveltovi krivdi za vojno

Lizbona, 12. apr. s. London mora ugotoviti, izjavlja »Daily Sketch«, da bi Roosevelt, če bi bila odločitev samo od njega odvisna, napovedal vojno Nemčiji že v septembru l. 1939 ali pa najkonec po zlonu Francije. Ne sme se pozabiti nadaljuje doslovno list, da je Roosevelt z zasedbo Islandije izvršil dejanje, ki bi prej veljalo za vojno dejanje.

Proračunsko poročilo ministrstva za vojno proizvodnjo za l. 1943-44

Rim, 12. apr. s. Splošna proračunska komisija zbornice fašijev in korporacij je odobrila poročilo nac. svetnika Camerane o proračunu ministrstva za vojno proizvodnjo za finančno leto 1943-44. Poročilo ne obsega zaradi nedavne ustanovitve ministrstva polnopsnega proračuna in se omejuje na poudarek važnosti in sestavnih značilnosti, podprtjačje posebne razloge, zaradi katerih je bilo potrebno ustanoviti osredotočevalni enotni resor, ki naj bi upravljala vse proizvajalne sile države. Poročilo ohranjava nato smotno novega resora, omenjajoč odločbe Kr. dekreta 12. februarja 1943-XXI št. 25, po katerem se morajo na novo ministrstvo prenesti posli, ki so jih prej opravljale razne vojaške uprave. Za spoznanje dejanskega lica novega resora je treba čakati na izdaje dekretov, ki morajo urediti meje in način teh prenosov. To delo naj se vodi izključno po vrhovnem smotru novega resora. Za pojasnitev pristojnosti novega resora delj poročilo njegovo udeleževanje v dve veliki panogi: Zbiranje proizvajalnih sredstev (ljudi, strojev, industriji in zbiranje potrebnih surovin, polizdelkov, izdelanega materiala). Glede prve panoge priporočajo poročilo, naj se ministrstvo razen vojaškega oseba, ki je opravljalo svoje posle pod prejšnjim podtajništvom, posluži tudi oseba iz civilnega življenja, ki ima praktične izkušnje v zadevah vojne proizvodnje. Poročilo proučuje nadalje udeleževanje prejšnjega podtajništva in novega ministrstva ter predlaga takojšnjo revizijo vseh oprostitev vojaške službe onih oseb, ki se smatrajo za neobhodno potrebne za vojno proizvod-

Novo naseljevanje židov v Palestini

Ankara, 10. apr. s. V Palestini omogočajo angleške oblasti doseljevanje številnih židov z južnozgodnje Evrope pod pretvezo, da gre samo za obiske ali začasno bivanje. Arabci so odločno protestirali proti temu novemu sistemu tajnega priseljevanja, ki so si ga izmislili Angleži. Zdi se, da nameravajo Angleži na ta način preseliti v Palestino prvo skupino 5000 židov.

Svečana proslava državnega praznika na Hrvaškem

Zagreb, 11. apr. s. V vsej Hrvaški so včeraj resnobno proslavili obletnico ustanovitve Nezavisne Države Hrvatske. V Zagrebu so bila raznovrstna zborovanja in manifestacije med njimi vojaška parada ob navzočnosti Poglavnika, članov vlade, visokih državnih funkcionarjev, ustaških prvakov diplomatskega in konzularnega zbora ter italijanskih in zavezniških vojaških oblasti. Po paradi je Poglavinik obšel glavne ulice v središču in prebivalstvo

mu je pridedilo ovacije. Nato je bil v vladni palači uradni sprejem, ki so se ga udeležile številne hrvatske in inozemske osebnosti. Popoldne je bil v narodnem gledališču koncert zagrebške Filharmonije pod vodstvom dirigenta Matačiča. Izvajane so bile narodne skladbe. Zagrebški radio je imel posebne oddaje. V eni izmed teh sta govorila zunanji minister in minister za vzgojo. Listi so posvetili cele strani zgodovinskemu dogodku.

Bolgarija trdno ob strani Osi

Izjave finančnega ministra Božilova

Sofija, 12. aprila, s. Finančni minister Božilov je imel v Dobriču pred mnogostevilnim poslušalstvom važen politični govor. Razčlenjeval je zunanjo politiko Bogarije od l. 1918. do danes in med drugim dejal: Pot Bogarije, ki smo si jo izvolili in po kateri gremo in bomo še dalje hodili, ni slučajna. Začrtali smo si jo takoj po nesrečnem neutilijskem dogovoru, ki nam je prinesel toliko nesreče in žalosti. Danes smo premagali vse težkote. Naša pot je zgodovinska in si je nismo izbrali iz kake trenutne volje, ampak iz nujnih razlogov. Ostali bomo zvesti obveznostim, ki smo jih prevzeli napram bolgarskemu narodu in

napram našim velikim zaveznikom Osi. Minister je nato naglašal srečni razvoj gospodarstva in financ v Bolgariji zadnjih let. Ob koncu l. 1938. je izkazoval državni proračun 6 milijard levov, danes pa je dosegel 22 milijard, kar kaže blagostanje in stalni napredek. Minister je naposled navedel poziv ljudstvu, naj sodeluje z vlado, da si zagotovi blaginjo države. Obenem z našimi velikimi zavezniki, je zaključil Božilov svoj govor, se bomo bojevali za uvedbo novega reda, da ne izgubimo vse to, kar smo dosegli, in da očuvamo svojo samostojnost.

Denarne pošiljave vojnim ujetnikom

Rim, 11. apr. s. Za pošiljanje denarja italijanskim vojnim ujetnikom je neobhodno potrebno dovoljenje ministrstva za oevize in valute, generalna direkcija za valute. Italijanski Rdeči križ ozira na njegov urad za ujetnike torej ne more navadno sprejemati denarja ali nakazil za vojne ujetnike in mora vrniti odposiljatelem vse vso, ki jih v ta namen sprejema. Občinstvo naj se torej obrača samo na poštno urad šele tedaj, ko prejme neobhodno dovoljenje ministrstva za devize in valute.

Razstava italijanskih slik in knjig v Stockholmu

Stockholm, 12. apr. s. Vsi večji švedski dnevniki posevčajo danes dolge članke s slikami italijanskih razstav slik na steklu in razstavi italijanskih knjig, ki je bila predvčerajšnjim otvorjena v nekoliko dvoranah švedskega narodnega muzeja. »Svenska Dagbladet« piše, da so Italijani z enostavnimi sredstvi izpremenili dvorane stockholmskega muzeja v shrambo veselja in da predstavljajo poseamezni predmeti razstave v smisli prave dragocenosti. »Stockholm Tidningen« naglašala, da bi si noben posestnik izlozbe ne mogel misliti, da ti veličastni izložbeni predmeti prihajajo iz države, ki je v vojni, ter pravi, da je omenjena izložba prava himna lepoti.

Pogrešana Raffaellova slika izsledena

Buenos Aires, 10. apr. s. V neki zapuščeni hiši v Novi Mehiki so našli med staro sliko sv. Jožefa, ki so jo strokovnjaki ocenili, da je vredna 25.000 dolarjev in je verjetno delo Raffaella. Poizvedbe so ugotovile, da so to umetniško delo rdeči med vojno odnesli v Španjijo.

Konec španskega komunističnega voditelja

Madrid, 11. apr. s. Poljedelska policija je izsledila v nekem skrivališču v vasi Saa Salvador de Fleras boljševskega poglavarja iz španske državljanske vojne Jesusa Racheja Perez, ki ga je že dolgo iskala Ko je videl, da je izgubljen, je prišel streljati na policijske agente, ki so ogovorili in ga ustrelili. Znan pod imenom El Kuki je bil ta bandit obojen pred vojaškim sodiščem v Kataloniji na smrt, a mu je uspelo o pravem času pobegniti. Med boljševiškim terorjem v Santandru je bil kapitan »discipline brigade« zlostnega spomina in je pustil pomoriti 69 falangistov. Odločilno besedo je imel tudi pr. polk. lu. nacionalnih špancev, ki so bili na parniku »Alfonso Perez« v pristanišču Santander.

Demografska kriza v Angliji

Lizbona, 11. aprila, s. Iz Londona poročajo, da pravi sir William Beveridge v članku o rojstvih, objavljenem v »Observerju«, da stoji angleški narod pred veliko odločitvijo: Ali bo Anglija velik ali majhen narod? Angleški narod se danes nahaja pred drugo alternativno. Zalnje demografsko poročilo ne dokazuje, da bi stvari šle drugače. Če naj se v nadaljnjem spremeni smer tega razvoja, bo potrebno predvsem ustvarjati številne družine. To se bo pa lahko zgodilo samo s spremembo javnega mnenja. Če se javno mnenje izpremeni in prid načela družin s številnimi otroki, bi to bil prvi korak k napreku. Gospodarski in socialni ukrepi, ki bi odstranili vse ovire za ustanavljanje takih družin pa bi bili prav tako neobhodno potrebni.

Švicarska nevtralnost

Zeneva, 12. apr. s. Načelnik zveznega političnega urala poslanec Pilot Bolaz je na kongresu liberalne stranke v Zenevi imel daljši govor, v katerem je ponovil načela, ki tvorijo osnovo švicarske nevtralnosti.

Krvavi izgredi v Siriji in Libanonu

Ankara, 11. aprila, s. Doznajajo se podrobnosti o izgredih, ki so bili pred dnevi v Damasku. Na tisoče istradancev je korakalo po ulicah, preklinjali in grozilo. Oddelki čet so ob podpori oklopnih avtomobilov napadli demonstrante in jih kakih 50 ubili, kakih 100 pa ranili. Trupla so nato vrvili na dva avtomobila in pokopali ob spremstvu policijskih agentov v skupen grob. Naslednji dan se je delegacija meščanov podala k oblastem, toda policija jo je zavrnila, nekatere člane delegacije pa aretirala. Naraščajoče pomanjkanje surovin je naglo povečalo brezposelnost in poslabšalo stanje v državi.

Izgredi so bili tudi na dežel. V Libanonu položaj ni nič boljši. Med drugim je bila odrejena strožja kontrola državljanov prihajajočih iz Palestine, zaradi številnih primerov zastrupljenja. V Libanonu se je ponovil škandal, ki se je pripetil že v drugih državah Srednjega Vzhoda, katerim so nekatere židovske in palestinske tvrdke prodale pokvarjena in potvorjena zdravila.

Uporniško gibanje med južnoafriškimi črnci

Rim, 11. apr. s. V poročilu lista »African World« je šef opozicije v Južni Afriki dr. Malan izjavil v parlamentu glede izgredov med domačimi četami, da so črnci zaradi svojega korektnega zadržanja uživali več let velik sloves v Južnoafriški zvezi. Če so se sedaj spremenili, je iskati vzroka v komunistični propagandi, ki jo Smutsova vlada trpi že nekaj časa v črnskih krogih.

Angleški general v japonskem ujetništvu

Lizbona, 10. apr. s. Iz Londona poročajo, da je general Caventish, poveljnik angleško-indijske 6. brigade padel v japonsko ujetništvu med bitko, ki se je razvila ob indijsko-birmanski meji na obali Bengalkega zaliva.

Japonski letalski napad na indijska mesta

Tokio, 12. apr. s. Japonski glavni stan objavlja: Med napadom japonskih pomorskih letal na oporišča v Maungdawu in Chittagongu je bila bombardirana tudi Akaura znano sovražno oporišče v Vzhodni Indiji. Japonska letala so prisilila k boju sovražnika, ki jim je skušal odrezati pot, ter so pri tem zbila 7 letal, 15 pa poškodovala. Razen tega so japonska letala zažgala 14 sovražnih letal na tleh. Neka sovražna ladja (1000 t) in dve drugi po 500 t, so bile zadete in so se potopile. Eno japonsko letalo se ni vrnilo na oporišče.

Filipinci bodo postali neodvisni

Manila, 13. aprila, s. Glavni poveljnik japonskih sil na Filipih general Tanaka je govoril ob prvi obletnici osvoboditve Atlantskega polotoka Zetca in rekel med drugim, da od Japoncev objubljena neodvisnost Filipinov ni namišljena vrednota kakor obljudba ameriške vlade, podana pred tolikimi leti, temveč ima stvarno vrednost. General Tanaka je ob zaključku zadržal, da se bo prebivalstvo Filipinov tem hitreje osvobodilo, če bo v svojem naporu za obnovo sledilo starim idealom in azijskim tradicijam v rasnem duhu.

Neporavnana nasprotstva med Anglijo in Ameriko

Edenovi razgovori niso razčistili odnose med anglo-saškimi zavezniki

Berlin, 12. apr. Po tolikšni reklami, ki je spremljala washingtonske razgovore med Angleži in Američani se zbudila izjave v »Tribune« v tem smislu in če bi bila diplomacija zares samo umetnost leporočja, s katerim se nič ne pove, bi te angleški cenice lahko označili za diplomatsko mojstrstvo, toda to bi pomenilo srmatenje diplomacije, vsaj diplomacije nekaterih držav, ki malo govore, zato pa mnogo več store. Zaključki angleških listov o washingtonskih razgovorih so namreč tako rečni da se jih nemški listom ne zdi vredno niti beležiti, še manj pa komentirati, pa se zato zanimajo rabi za njih konkretna vprašanja. Drugače je seveda za uradnimi krogi v nemškem zunanem ministertvu, kjer že po dolžnosti opozarjajo tudi na to zadevo, če že ne zaradi drugega, zato da bi tudi v tej stvari označili svoje stališče, ki bi se dalo v glavnem takole obelodati:

Vse informacije iz Londona odkrivajo, razočaranje, kajti v londonskih političnih krogih se dobro zavedajo, da so odnosi med Veliko Britanijo in Zedinjenimi državami vse prej kakor pa bi jih zastopniki obeh zavezniških vlad hoteli prikazati javnosti. Najnovejši dolgi razgovori med Angleži in Američani niso spremenili stališča Bele nise nasproti Sovjetski zvezi, čeprav so se Angleži v tem smislu zelo prizadevali.

Zato je razčaranje v Angliji in Ameriki povsem razumljivo, zlasti se zato ker se zdi, da utegne postati ameriško-sovjetsko nasprotje v pravem pomenu besede kronično. Rooseveltovo povelje Stalinu na razgovore v dvoje je ostalo doslej brez odgovora. Angleži in Američani o tem najraje ne govorje več, kajti trdovratni mlk Kremļa tolmadžije so odklonilev, pa tudi Cordell Hullu se — sodeč po njegovih sobotnih izjavah — prav nič ne mudi v Londonu. V Londonu so razen tega prevezjemirjeni, ker ni ameriška vlada podvezela doslej nobenega konkretnega koraka, ki bi ga dolo moglo tolmadžiti kot jamstvo ameriškega sodelovanja po vojni. Vsi govori, vse poslanice in napitnice, ki so bile izrečene v Ameriki in Kanadi o priliki Edenovega obiska, niso nič drugega kot prazne besede. Sumner Welles, Wallace, Connolly in drugi so na vse glas zahtevali, ko je bil Eden ameriški gost, naj bi se vrgla usodna kocka vendar pa tudi v Ameriki niso šli preko znamenite resolucije štirih senatorjev, ki je bila takoj nato vržena v koš. Angleško-ameriški razgovori so pomenili samo začetek in so bili zgolj informativnega značaja.

Bilanca angleško-ameriških razgovorov je torej zelo skromna, celo preveč skromna. V Washingtonu so se sicer posvetovali

o vseh mogočih vprašanjih, toda nobeno izmed njih ni bilo rešeno. Seveda tudi ona ne, ki se nanašajo na povojno dobo. Po pisanju in priznanju angleških listov so bili washingtonski razgovori zgolj akademskega značaja in niso imeli za posledico prevzema nobene obveznosti niti na angleški, niti na ameriški strani. V zagovor in opravičilo pišejo seveda sedaj, da niso nikdar mislili vezati svojih zaveznikov z absolutnimi in strogimi dogovorci.

Dovolj je, pravijo v Berlinu, ako si ogledamo načrt Keynesa in Morgenthaua, da se prepričamo o popolnem nasprotju med angleškimi in ameriškimimi zamislimi, celo na povsem nepolitičnem področju, kakršnega predstavljajo valutna vprašanja. Lahko se mislimo, kakšna nasprotja se kažejo šele na drugih področjih! Sicer pa je nadvse značilno to dejstvo, da se potekla že štiri leta od izbruha vojne ne da bi bili anglosaški zavezniki objavili svoje vojne cilje.

Glede Francoske severne Afrike se opaža, da se je angleško stališče v zadnjem času vedno bolj približevalo ameriškemu. Tudi to ni prav za prav nobena novost, kajti angleško sumikanje se je začelo že pred meseci, ko je bil Giraud imenovan za Darlanovega naslednika in v času konference v Casablanci. Stališče, ki je bilo sedaj zavzeto nasproti De Gaulle, dokazuje, da v Alžiru ukazuje samo Eisenhower, še bolj značilno pa je po mnenju berlinskih opazovalcev, kar je pred nekaj dnevi izjavil Eden o preteklih odnosih med Washingtonom in Vichyjem: »Samo zato, ker so bile Zedinjene države v diplomatskih odnosih z Vichyjem, so lahko poslale v Severno Afriko znatno število agentov ki so s svojim blistrumnim delovanjem odprli pot angleško-amerškemu izkrcanju na tem ozemlju.« Eden je torej še bolj določno potrdil kar je že pred časom priznal Cordell Hull, da so namreč ameriški diplomati izkoristili priložnost jim gostoljubnost za pripravo akcije proti vladi, pri kateri so bili akreditirani. Vse to nas spominja na trojanski konja.

Pozornost pa je v Berlinu zbudila tudi nekoliko skrivnostna izjava v Edenovem govoru, ki se takole glasi: »Odkritje priznam, da sem se glede ameriških žustov o vojni in povojni dobi vrnil povsem drugačnim misli, kakor sem jih imel, ko sem se podal v Ameriko.« Kakšne pa so bile Edenove misli pred odhodom v Ameriko. Le, če bi jih poznali, bi lahko rekli, s kakšnimi idejami se je sedaj vrnil v Anglijo. Vsekakor pa je takšno priznanje nekako neobičajno za ml. stra, ki že leta vodi britansko zunanjo politiko. Ali naj vse to kaže na novo usmeritev? Morda je prav v tem največja značilnost Edenovih izjav. (Corriere della Sera.)

Breme afriške vojne

Prekomorsko bojišče zahteva v prvi vrsti dovolj prevoznih sredstev, piše korespondent »Völkischer Beobachterja« v L. svojem listu iz Rima dne 31. marca. Na strani Osi sodelujeta dve vrsti transportnih pripomočkov: »Ju 52« ter italijanska trgovinska mornarica. To sta dva čimtelja, ki sta Italijanom in Nemcem omogočila vojno v Afriki. Če ne bi Os razpolagala s temi sredstvi, ne bi bilo mogoče 32 mesecev držati libijske fronte in tudi zdaj ne bi se bojevali v Tuniziji. Zato pa bi bilo Sredozemsko morje bolj alj manj odprto za Angleže, ki bi si bili na ta način prihranili okoli 9 milijonov ton ladjevja, katerega bi lahko porabili za druge namene. Prostor med Evropo in Afriko bi bil postal težišče proti župnemu boku Evrope in evropski jug od Pizignana do Roda bi neprestano vznemirjale v Afriki sproščene vojaške sile britskega imperija.

Najtežja naloga je v tem pogledu zadrževati zaledje za fronto, ker se je tikala sredstev, s katerimi je bilo treba obvladati morje. Ta sredstva je, kakor rečeno, imela na razpolago italijanska trgovinska mornarica, ki edina nosi veliko breme sedanje vojne v Afriki. Izreden pomen transportov po zraku v Afriko pa je postal taten šele meseca novembra lanskega leta, ko se je nemška vojska izkrcala v Tunisu in Bizerti. Vendar bi ta vojska brez dovozov po morju ostala odrezana od zaledja. Z letali namreč ni mogoče prevažati ne oklepnikov ne najtežjih topov. Večino težkega orožja so morale v Afriko pripeljati ladje, v ta namen pa je bila med Gibraltarjem in Suezom na razpolago samo italijanska trgovinska mornarica. Mirno lahko zapišemo, da je ta mornarica netila plamen afriške vojne dobrih 32 mesecev. Zalagala je afriško vojsko s hitrimi ladjami, pa tudi s starimi »zaboji«, ki napravijo komaj 6 vozlov na uro. Vse te italijanske ladje so pogumno kljubovale angleškim podmornicam in torpednim letalom, ter so prevažale na afriška tla poleg oklepnikov in nadomestnih delov tudi cigarete, časopise, mreže zoper komarje in vse, kar potrebuje vojak kot človek na afriških tleh. Čeprav ni bilo vsega tega vedno preveč in čeprav ni vsaka reč dospela v pričakovanem roku na svoje mesto, niso tega krive ne ladje, ne njih posadke. Krive so bile tega sovražne akcije, ki se niso dale odstraniti, navzlic temu pa ostanejo zmage in porazi na afriškem bojišču zvezane z neznanimi imeni tistih ladij, ki so se prebile do afriške obale ali pa so potonile med vožnje.

Nesreča je hotela, da Italija ni stopila v sedanjo vojno s celotno svojo trgovinsko mornarico, katere tonaža je postavljala Italijo s 3,4 milijoni ton na šesto mesto na svetu. Najhitrejša in najmodernejša ladje so se nahajale ob izbruhu vojne v sovražnih pristaniščih ali pa so jih Američani zaplenili v nasprotju z mednarodnimi določbami. Ladje, ki so bile v pristaniščih italijanske vzhodne Afrike so se potopile v bitkah ali pa so morale pridružiti konvoju, ki ga je vodila italijanska kolonialna križarka »Eritreja«, 10.000 milj daleč skozi Indijski ocean in Pacifik, v jansko ali nevtralne luke. Večji del trgovinske mornarice pa je bil dodeljen vojni mornarici v podobni pomožnih ladij Italija je izvedla ta ukrep zaradi tega, ker so njene pomorske meje dolge 8000 km ter potrebuje številne ladje ne samo za stražne namene za iskanje min ter za varnostno službo, temveč tudi za varnost pristanščarjev ter lov na podmornice. Najtežja naloga je zadrževati trgovinske ladje, ki so morale skrbeti za dovoz v

Afriko. Ta mornarica je postala hrbtnica italijansko-nemške afriške fronte. Iz razumljivih razlogov se ne objavljajo številke, ki kažejo celoten uspeh dosežanih dovozov. Lahko pa se izda, da je italijanska transportna mornarica v šestih mesecih vojne proti Grčiji, t. j. od novembra 1940. do aprila 1941. prepeljala 560.000 mož, 18.561 vozil, 83.000 tovorov ter približno milijon ton. Ker je bil dovoz v Libijo vezan na gotove prehode, ki jih je bilo treba takoreköt iziliti ter je bil skozi mesece in mesece samo Tripolis uporaben za dovoz, so razpolagale sovražne podmornice in torpedna letala od Malte do Vzhodnega morja z mnogimi napadalnimi možnostmi. Toda ne glede na izgube, ki so bile neizogibne, niso bili dovozi nikoli prekinjeni in pomorski transporti se niso končali z angleški napovedmi, ki so od časa do časa naznanjali katastrofo.

Čeprav je bil izpadek dovozov zaradi potopitve ladij, posebno na libijskimi frontni občuten, je treba vendar opozoriti na dejstvo, da so bile v Libiji boreče se sile Osi navzlic rizikom sproti oskrbovane, čeprav jim je bilo treba dostaviti vse, od lesa do goriva. Po opustitvi Libije je nastala za italijansko dovozno mornarico, ki se je ojačila z nekaterimi francoskimi trgovskimi ladjami, nova naloga s tuniškimi bojiščem. Pomorska pot se je zdaj skrajšala, toda položaj se je poslabšal s tem, da so dobile angleške podmornice podporo v obliki ameriških ladij, ki so se napočile pred prehodom skozi Sicilsko oz. no ter so na ta način zavirale dovoz na tuniško bojišče.

Ne da bi se spuščali v razmišljanje z Angleži, ki pravijo, da so na tej poti v prvih treh mesecih tuniške vojne angleške podmornice potopile 46 ladij, se je pokazalo vendar, da je bilo treba nekaj ukreniti proti nevarnosti, ki je grozila s prevozom med Sicilijo in tuniško obalo. Italijanska akcija se je izkazala uspešno. V zadnjem pol letu je bilo v območju Sredozemskega morja potopljenih 36 sovražnih podmornic. Po srečanju admirala Roccordia z admiralom Dönitzem dne 15. marca pa so priskočili Nemci v Sredozemskem morju na pomoč s svojimi lovci na podmornice ter so že v nekaj dnevih uničili pet sovražnih podmornic. Vse to prispeva v prid tuniški fronti, katere dovoz se je ojačil, tako da se lahko reče, da tvori oporo afriške vojne dva čimtelja: italijanska vojna mornarica ter nje na transportna letala, poleg tega pa nemška prevozna letala »Ju 52«. Od teh dveh čimteljev zavisi tudi usoda afriškega bojišča v rokah Osi.

Ameriški guvernerji proti Rooseveltu

Lizbona, 11. aprila, s. Iz New Yorka poročajo, da je guverner države New York, republikanec Dewey govoril na velikem političnem zborovanju, katerega so se udeležili tudi guvernerji drugih držav. Slavilo je napadal Rooseveltovo politiko ter zlasti ožigosal načrt za mednarodne povojne pogodbe. Med drugim je rekel, da se mora Amerika po vojni posveti reševanju lastnih vprašanj pod izrazito nacionalno vlado. Izjavam republikanca Deweya sta se zlasti pridružila guvernerja držav Massachusetts in Maryland.

NSERIRAJTE V „JUTRU“!

Vednoočna dar za podporno akcijo

V izjavi, da podpre občino podporno dejavnost Pokrajinskega podpornega zaveza pri Visokem komisarju v glavnem mestu in v Pokrajini, je Avstrijska tvrdka Josip Eberle v Ljubljani poslala Eksc. Visokemu komisarju znesek 2000 lir s namenom, da se uporabi pri podporni akciji.

Iz Hrvatske

Zagrebski župan v Rimu, Zagrebški župan dr. Werner se je odzval povabilu rimskega guvernerja in je te dni odpotoval v Rim.

Turški časopis »Vzhod in zapad« je začel izhajati v Sarajevu. Znani muslimanski vođa prof. Hakija Hadžić, poslanik in pooblaščen minister, je napisal uvodnik, v katerem obravnava odnose hrvatskega naroda nasproti islamskemu vzhodu.

»Svečan teden državne svobode« so se imenovala prireditve, ki so se vrstile pretekli teden v Zagrebu. V radiu je preteklo sredo govoril minister dr. Vladimir Košak o smovi: »Dve leti hrvatske finančne samostojnosti, Nadalje se v hrvatskem radiu izvajal dramo iz muslimanskega življenja.« Na božji pot, ki je bil napisal znani književnik Ahmed Muratbegović. Za radio je dramo priredil in režiral dr. Bratko Gavella. Nadalje se v soboto prenašali po radiu Gunduličeva znamenita pastirsko igro »Dubravka«. Ves teden so se vrstila predavanja o hrvatskem javnem življenju.

Zlata jubilej zveste službe je praznovala v Zagrebu 85letna gospodinja Ana Mandlova, ki je že 50 let hišna oskrbnica v Gunduličevi ulici. Listi so temu izrednemu jubileju zveste službe posvetili prilazno pozornost.

Urad za hrvatski jezik je dosegel pri svojem delu za čiščenje hrvatsčine lep uspeh. Te dni se je izvršilo dvesto predavanj o hrvatsčini, kar jih je ta urad priredil v zagrebškem radiu. Predavali so nedavno umrli dr. Franjo Fancev, dr. Blaž Juršič, dr. Kruno Krstić, dr. Peter Gušter, prof. Franjo Cipra, prof. A. B. Klajić, dr. Marjin Stojković in prof. Nikola Rončević. Predavanje so obsegala vsa področja hrvatsčine. Poročila pravijo, da so ta predavanja imela velik vpliv na odstranitev srbskih izrazov iz hrvatsčine.

Hrvatski filmski tednik prikazuje različne zanimivosti iz hrvatskega življenja. Najnovejši tednik »Hrvatska« in rieči i sluce prinaša zanimive prizore nedavnih dogodkov, ki so se odigrali v Zagrebu in bližnji okolici, ter slike o zadušnicah za žrtve v Bihacu. Prikazana je svečana proslava 24. letnice borbenih fastjev v Zagrebu, nadalje proslava nemškega dneva junakov, ki je bila prirejena v vojašnici princa Evgena Savojskega v Zagrebu, prizori s političnega zbora v Veliki Gorici in drugo.

Pobjanje nepismenosti spada med važne javne naloge na Hrvatskem. Te dni je bil v Zagrebu zaključen petmesečni tečaj nepismenih gospodinjstevih pomočnic. Uspeh je bil prav zalovljiv. Tečajnice so se dvakrat na teden učile branja in pisanja. Nekatere se bodo že izpopolnjevale, da dosežejo znane kakor po dveh razredih ljudske šole.

Delavski domovi v Capragu pri Sisku, imenovani »Naselje« dr. Evgena Kvaternika, so bili 4. t. m. izročeni svojem namenu. Po svečanosti blagoslovitvi so se delavci vselili v nova stanovanja. Iz Zagrebca so se k svečanosti pripeljali predstavniki vlade. Bilo je prirejeno slavnostno zborovanje. Doselej je bilo zgrajenih 62 domov, v načrtu pa jih je 300, da bo vsaka delavska družina v Sisku in Capragu imela lastno stredo.

Zaplomba imovine upornika Alojza Enercija

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na sveti naredbi z dne 6. novembra 1942-XXI št. 201 in z dne 7. januarja 1943-XXI št. 2. o zaplombi imovine upornikov, glede na predlog okrajnega civilnega komisariata v Ljubljani, z dne 20. marca 1943-XXI upoštevali, da je po preiskavi, opravljeni po členu 6. naredbe z dne 6. novembra 1943-XXI št. 201, šteti Enercija Alojza živ. Franca iz Kamnika za upornika po členu 2. nav. naredbe in da je toraj njegova imovina zaplenljiva, odloča:

Zaplenja se vsa premišna in nepremišna imovina, brez izjeme, lastnina upornika Enercija Alojza živ. Franca in pok. Ivane Mohor, roj. 18. julija 1905 v Kamniku, biv. tamkaj na št. 59, delavca, v prid zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini.

Pozivajo se po čl. 7. in v iztegu kazenskih odredb po členu 8. naredbe z dne 6. novembra 1943-XXI št. 201 vsi morebitni imetniki premišnih po katerem koli naslovu in dolžnik Enercija Alojza, naj prijavijo v 30 dneh od dne objave te odločbe Zavodu za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, Napoleonov trg 7-II, stvari, ki jih imajo in dolgove, katere mu dolgujejo, s prepovedjo vrniti njemu ali drugemu stvari ali dolgovani znesek tudi le deloma plačati.

Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana dne 5. aprila 1943-XXI.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino: Emiljo Grazzoli.

Radio Ljubljana

TOREK, 13. APRILA 1943-XXI.

7.30 Pisana glasba — 8 Napoved časa — Poročila v italijanskimi — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenskimi — 12.45 Pesmi in napavi — 13 Napoved časa — Poročila v italijanskimi — Poročila Vrhovnega Povelstva Oboroženih Sil v slovenskimi — 13.12 Koncert Radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Šijanec — Lahka glasba — 14 Poročila v italijanskimi — 14.10 Orkester vodi Petralia — 15 Poročila v slovenskimi — 17 Napoved časa — Poročila v italijanskimi — 17.10 Pet minut gospoda X — 17.15 Plošče — La Voce del Padrone — Columbia — 18.30 Poročila v slovenskimi — 19.45 Komentar dnevnih dogodkov v slovenskimi — 20 Napoved časa — Poročila v italijanskimi — 20.30 Orkester vodi dirigent Rizza — 21.15 Koncert vodi dirigent Previtali — 22 Predavanja v slovenskimi — 22.10 Moderne pesmi vodi dirigent Zeme — 22.45 Poročila v italijanskimi.

Gospodarstvo

Sindikalni prispevki delodajalcev

Glede na člen 11. in 21. pravil Pokrajinske zveze delodajalcev Ljubljanske pokrajine in glede na sklep izvršnega odbora zveze je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odobril in izrekel za izvršne redne in izredne sindikalne prispevke delodajalcev Ljubljanske pokrajine za leto 1943, kakor jih je sklenil izvršni odbor zveze 14. decembra 1942/XXI na podlagi pooblastitve zveznega sveta.

Znesek prispevka, ki ga morajo plačati industrijeci ter denarni in zavarovalni zavodi se priobči zavezanecem prizadetih združenj s priporočnim pismom in se prispevki plačujejo neposredno pri teh združenjih. Po strokah in krajih določene prispevke, ki jih morajo plačati obrtniki, sporoči obrtnikom in jih pobere Poštna hranilnica. Prav tako sporoči in pobere Poštna hranilnica prispevke posameznih trgovcev.

Za člane gostinskega sindikata, ki točijo vino v Ljubljani, se odobruje prispevek 0,10 L za vsak liter vina, ki ga uvozi. Ta prispevek, določen po polovici gostilničarski bolniški blaginji, po drugi polovici pa Zdrženju trgovcev, gostinskega sindikatu, se pobira hkrati z občinsko trošarino in se ne sme prevrtili na proizvajalca.

Prispevek članov sindikatov hišnih posestnikov znaša 0,4% osnovne za odmero zgradarjne, t. j. davčne osnovne, zmanjšane za odbitke po predpisih zakona glede zgradarine. Prispevek pobirajo davčne uprave hkrati z zgradarino.

Redni prispevek kmetovalcev sestoji iz 12 odstotne doliade na zemljiški davek. Za tekoče leto se odobruje tudi izredni prispevek 0,50 lire za vsak hektar zemljišča, zavezanega zemljiškemu davku. Obojne prispevke pobirajo davčni uradi ob izterjavi zemljarine.

Zoper predpis prispevkov je dopustna v 15 dneh po obvestitvi pritožba na predsednika Pokrajinske zveze delodajalcev, ki odloči o pritožbi, ko je zasljal izvršni odbor. Zoper odločbo predsednika je dopustna nadaljnja pritožba na Visokega komisarja v 15 dneh od dneva obvestitve. Zoper odločbo Visokega komisarja ni več pritožbe. Odločba o pritožbi se priobči prizadeti stranki s priporočnim pismom v enem mesecu od dne, ko je bila pritožba vložena.

Zamudnim plačnikom se zaračunajo zakonem obresti in se dolgovani prispevki izterjajo kakor neposredni davki po seznamu, ki se bili izrečeni za izvršne. Gornja odločba, ki je objavljena v »Službenem listu« 10. t. m., je takoj izvršna.

Gojiteljem paradiznikovih sadik

Gojitelji sadik nudijo in prinašajo na trg paradiznikov sadike po večini prezagod, ko so sadike najdražje in je saditev najmanj uspešna. Paradizniki sajani na vrtni ali na polju pred 15. majem ali celo že ob koncu aprila čisto ozebejo ali pa v rasti tako oslabijo, da jim pozneje glivne bolezni povzročijo zelo občutno škodo na pridelku. Zato se odreja, da nihče v Ljubljanski pokrajini ne sme prodajati paradiznikovih sadik pred 1. majem.

Priporočila se vsem gojiteljem da pripravijo čim več paradiznikovih sadik odgojenih v lončkih, ker se take sadike po presaditvi na stalno mesto uspešneje in hitreje razvijajo. Prikirane rastline je treba presaditi v lončke kjer se morajo dobro razkoreniniti tako da se pri presajanju koreninska gruda ne usipa.

Strogo je treba paziti tudi na to, da se prodajajo le zdrave in sortno zanesljive sadike.

Gospodarske vesti

— Iz italijanskega gospodarstva. Družba Snia Viscosa v Milanu omenja v svojem letnem poročilu, da je navzlic težkocam izvršila določen produkcijski program. Zlasti je omeniti povečan prispevek, ki ga je dala družina tvornica celuloze Torviscosa v Veneciji pri oskrbi podjetja s celulozo. Kakor je znano, izdeluje tvornica v Torviscosi celulozo iz trsja. Bilanca izkazuje za preteklo leto 125,8 milijona lir čistega dobička (prejšnje leto 127,3). Družba bo izplačala dividendo 33 lir na vsako delnico v nominalni vrednosti 300 lir. Podjetje je lani za razne podpore in socialne svrhe za delavstvo, za družine bojevnikov itd. izdalo znatne zneske, med drugim 5 milijonov lir za delavski dom. Vsi ti zneski so dosegli 60 milijonov lir. — Veleblagovniška družba »La Rinascente« v Milanu, ki ima v največjih italijanskih mestih veleblagovnice, v manjših mestih pa prodajalnice po enotnih cenah, bo za preteklo leto izplačala na glavnico 54 milijonov lir 8% dividende, to je 2 lir na vsako delnico v nominalni vrednosti 25 lir. Vrhu tega je bilo 6 milijonov lir dodeljenih rezervam in amortizacijskim skladom, ki so s tem narasli na 34 milijonov lir. Koncern zaposluje 6300 uslužbencev.

— Oskrba Italije z živil. V zvezi s stanjem prehrane Italije navajajo italijanski listi zanimive podatke o samoskrbi Italije, ki je plod dolgoletnega prizadevanja fašistične vlade. Kako uspešna in koristna je bila ta politika, je razvidno iz naslednjih števil. Leta 1922, je od celotnega italijanskega uvoza (dopido 38% vrednosti na uvoz živil, leta 1939 pa le 12,7%. Leta 1922, je morala Italija uvoziti povprečno na vsakega prebivalca 92,3 kg živil, leta 1939, pa samo 19 kg. Uvoz žita, ki je leta 1922, predstavljal še 16,4% celotnega uvoza Italije, je leta 1939, padel na 1,4%. V sedanji vojni krizi Italija navzlic omejenemu uvozu vse potrebe za oskrbo prebivalstva Italije in zasednih področij. Uvoz živil je predvsem omejen na uvoz iz Nemčije.

— Gospodarske vesti iz Hrvatske. Hrvatska generalna rudarska direkcija je te dni izdala predpise glede nabave premoga za prihodnjo zimo. Zasebniki si bodo morali nabaviti premog za kurjavo do 1. novembra t. l., medtem ko bo od 1. novembra do marca prihodnega leta prodaja zasebnikom prekinjena. — S 1. aprilom je stopil v veljavno nov hrvatsko-švicarski trgovinski sporazum, ki urejuje vsa vprašanja blagovne in plačilnega prometa med obema državama in predvideva razširjenje dosežane blagovne izmenjave. Hrvatska bo izvažala v Švico les, rjavi premog in sadje, uvažala pa bo stroje in elektrotehnični material ter nekatera živila.

— Likvidacija za življenje nesposobnih bank v Srbiji. Srbski ministrski svet je izdal uredba o likvidaciji denarnih zavodov, po kateri morajo likvidirati vsi oni denarni zavodi, ki jim direkcija za nadzorstvo bank ne da dovoljenja za poslovanje. Če direkcija ugotovi, da je denarni zavod prezadolžen, lahko sama odredi likvidacijo ali pa otvori konkurz. Za izvedbo likvidacije pridejo v poštev predvsem drugi denarni zavodi. Uredba vsebuje tudi predpise po katerih morajo likvidatorji tekoče poročati direkciji za nadzorstvo bank o stanju likvidacije.

— Likvidacija kartelov v Nemčiji. Te dni je imel predsednik Kehrl v Vratislavi pred predstavniki gospodarstva predavanje o organizaciji gospodarstva v Nemčiji. V tem predavanju je poudaril, da mora nemško gospodarstvo nadalje povečati storitev in proizvajati ceneje boljše in več. V ta namen je potrebna izmenjava izkušni med podjetji. Drugo načelo se nanaša na diriganje celotne proizvodnje, pri čemer mora najti primerno mesto tudi zasebna iniciativa. Podjetniki morajo v okviru diriganega gospodarstva sodelovati tako, da bo država izdajala direktive, podjetja pa bodo skušala te direktive čim boljše uveljaviti in izvesti. Le tako je mogoče izogniti se birokratizaciji. Glede na novo zgrajeno organizacijo gospodarstva

je predsednik Kehrl označil kartele kot prežvele organizacije. Od obstoječih 2200 kartelov so mnogi zgolj na papirju in še navidezno obstojajo, ker so prejšnji delokrog kartelov prevzele druge organizacije. Zato bodo približno 1700 kartelov razpuščili in jih bo ostalo okrog 500. V zadnjem desetletju je prišlo v delovanje kartelov do znatnih sprememb. Karteli so bili po večini ustanovljeni v dobi gospodarske stiske z namenom, da se vzdržijo primerne cene. Borba za vnovčenje proizvodov, ki je bila odločilna takrat, ko so se karteli ustanovili, je decela prenehala. Medtem so mnogi karteli prevzeli nove naloge, zlasti v zvezi z diriganjem proizvodnje in s povečanjem storitve. Tako se je delovanje kartelov vedno bolj usmerilo na stran proizvodnje in se odmaknilo od prodaje proizvodov. Nekaterim kartelom so bile te nove naloge še razširjene in ti karteli bodo s spreminjenim delokrogom še nadalje obstojali, ostali karteli pa bodo morali likvidirati svoj navidezni obstoj.

— Madžarska je uredila vojna posojila iz prve svetovne vojne. Za lani je madžarska vlada sklenila končno rešiti vprašanje, ki se je vlekle preko 20 let, namreč vprašanje ureditve madžarskih vojnih posojil iz prve svetovne vojne. Zaradi povojne inflacije so ta posojila izgubila skoro vsako vrednost. Sedaj so stari imetnikom obveznic deloma valorizirali vrednost. Konverzija je bila poverjena madžarski centrali denarnih zavodov v Budimpešti, ki je v ta namen uredila poseben odelek. Do konca lanskega leta je bilo rešenih 26.365 individualnih prešenj za konverzijo in je bilo imetnikom obveznic vojnih posojil izvršeno za 76 milijonov pengov novih obveznic, 0,65 milijona pengov pa je bilo obračunano v gotovini.

— Povišanje madžarske potniške tarife. S 15. aprilom bo Madžarska izvedla povišanje potniške tarife za 50%. Novi trgovinski in prometni minister Zsintzi je ob tej priliki izjavil, da je bila tarifa povišana v znatnejšem obsegu predvsem zaradi tega, da se omeji potniški promet, kar naj omogoči redukcijo potniških vlakov. Madžarske železnice so ponovno opozorile, naj se vožnje po železnih čim bolj smejijo, kar pa ni prineslo zaželenega uspeha. Istočasno s povišanjem potniške tarife so bile uvedene nekatere bistvene nižjave v blagovni tarifi. Za prevoz drv v maju je določeno znižanje tarife za 50%, za prevoz v juniju pa znižanje tarife za 30% z namenom, da se prenese prevoz v poletne mesece, ko je manj blagovnega prometa na železnih.

— Kompenzacijske kupčije z žitom med Nemčijo in Bolgarijo. Ze v jeseni lanskega leta je prišlo do prve kompenzacijske kupčije v žitu med Nemčijo in Bolgarijo. Takrat je Nemčija dobavila Bolgariji iz Ukrajine 14.000 ton ječmena v kompenzacijsko za bolgarsko dobavo 15.400 ton koruze. Sedaj poročajo o novih takih kompenzacijskih kupčijah. Nemčija bo poslala v Bolgarijo 6000 ton ječmena in bo prejela iz Bolgarije 6600 ton koruze. Nadalje bo Nemčija dobavila Bolgariji 35.000 ton rži. Prvi ladijski tovori rži so po Dunavu že prispeli v Vidin. Ob tej priliki je bolgarski trgovinski minister Sahrifjev poudaril tesno gospodarsko povezanost med Bolgarijo in Nemčijo. V kompenzacijsko za dobavljeno nemško ržo bo Bolgariji po novi letini, to je po 1. avgustu, dobavila Nemčija ustrežajočo količino pšenice.

— Konsolidacija državnih financ v Španiji. Kmalu po končani državljanski vojni v Španiji se je španska vlada lotila težkega dela ureditve državnih financ. V razmeroma kratkem času ji je uspelo spraviti izdatke v sklad z dohodki, kar je pripomoglo k okrepmi državnega kredita. Ze v letu 1939 je Španija lahko izdala prve zakladne bonde. Do lanskega leta pa se je položaj že toliko utrdil, da je lahko španska vlada izvedla prvo veliko finančno transakcijo, namreč konvertiranje zakladnih bonov v dolgoročno državno posojilo. Transakcija je se nanašala na 2137 milijonov pezet zakladnih bonov, imetnikom teh bonov je bilo ponudeno novo dolgoročno posojilo ali pa izplačilo v gotovini. Za uspeh te transakcije je značilno, da je bilo treba izplačati v gotovini manj kakor 3 milijone pezet. Te dni je slična transakcija znova pokazal zaupanje špancev v državne papirje. S 1. februarjem 1941 so bile podzaviljene španske železnice in letos je španska vlada ponudila delničarjem prvotnojo no zamenjavo delnic v državne obveznice po tečaju, ki leži sicer pod nominalno vrednostjo, vendar nekoliko ugodneje, kakor znaša borzni tečaj. Sedaj obavlja finančno ministertvo, da se skoro vsi imetniki delnic in obligacij železniških družb pristi na zamenjavo v državne obveznice. Transakcija se je nanašala na delnice in obveznice železniških družb v nominalni vrednosti 2680 milijonov pezet. Za zamenjavo teh delnic in obveznic je država izdala za 1929 milijonov pezet državnih obveznic. Glede na uspeh te transakcije je španski finančni minister pretekli mesec dobil p-oblastilo, da izda notranje posojilo v višini 4 milijard pezet in je računati, da bo tudi emisiji notranjega posojila prinesla popoln uspeh.

Neme priče ljubljanske preteklosti:

Mestni trg

Uran je hišo znotraj lep in za svoje potrebe najsmotnejše preuredil. V njej je trgoval z vonjavami. Svoje blago je umel nenavadno spretno in obenem prav segavo priporočati s tiskovinami. Prodajal je parfume svetovnih firm. Pri njem si lahko dobili »Guelgues Fleurse«, posebno pa Eau de Cologne »Fleurs d'Amour. Parise« (kolinsko vodo — cvet ljubezni), ki jo po njegovem zatrjevanju — »ne more v izrednosti vonja doseči, kaj šele prekosti noben drug izdelek. Ta voda je rafiniranejša od vsake druge, tako opojnega, da nastane vsak parfume, ter je dišava odličnega sveta, sestavljena iz več cvetov: kompozicija orientalskih rož in vzhodnih dišav. V njej nastajajo razkazni vrtovi orient. Damam je bilo namenjeno v nekem letaku priklupno natisnjeno v dveh vrstah in opremljeno s slikami parfumskih steklenic, med drugimi tudi sledeče seve z očitnim namenom, na vse moč prepričevalno poučevati in hkrati poudarjati silno blagovno učinkovitost. »Prava ženska ne uporablja nikoli navaden, že po vonju znan parfume, ampak vedno nove parfumske vrste, priljubljene v krogih višjeje ženskega sveta.« »Zato mora vsaka boljša dama polagati na parfumiiranje posebno važnost, pa naj gre v gledališče, kino, koncert ali kamor koli.« Izbrati mora parfume, ki je ljubljence fine orušček ne pa takega, »ki je bil v rabi za časov ko je bila mlada še njena mamica ali stara babica.« »Morebiti Vam (dame!) ugaja skromna vijolica, smarnica, nagelj, mak ali nedosežna kraljica cvetk — vrtnica? — Vi duhate rdečo rožo, modro vijolico, beli ali rdečkasti nagelj, nežno modro hiacinto, ne pozabimo, da je to vrt čiste prirode, vonj cvetočega raja, toda ko se je kapriciozni modi zahotelo, je zbrala vse te dišave v en edini cvet, pridala mu še nekega ekstrakta iz orientalskih rož, kak-tusa, aloe in drugih takih rož in rastlin, ki cveto okoli Tigrisa, Evfrata, Gangesa in po Himalaji, okoli čudovitega carstva sanj starega Tibeta...« »Fleurs d'Amour naj krasni omariči ali univalki vsake modne dame.« Razbirajta naj ga v bodočaru s pršilnikom. Dišava ji bo omogočila občutiti, kak užitek je obivati v taki sobi. Dama naj ne pozabi pokropiti tudi perila in obleke, odprti omari in razpršiti nekoličko vonja, da bo dišalo vse naokrog prijeto, a povrh da še njena oseba bo že od daleč dihalo okoli sebe opojni vonj. »

Toda prav isti čimel, razne parfume, tudi restavracijo »Pod skalco«. Njen sloves je skušal razširiti enako velikopotezno kakor onega vonjavste prodajalca, in to na razne načine, predvsem kajpakda zopet s pomočjo tiskov. Oh, kako zabavno in razveseljivo je čitati se slej ko prej reklamo vabilo, tihoče ce tega kramu neprecenljivih dobrot! Naj glade zategadelj tu podatki še o restavraciji in nekoliko dobeesja iz vabila! Lastnik je v svoje gostoljubno podjetje »svedel novo veselje življenja, ter se trudi »omogočiti radost in izvrstno razpoloženje mladim in starim gospodom in damam«. Ta namen posebuje vsak dan od 20. do 24. ure salonski orkester, pomnožen z jazz-instrumenti. Zanj je takšno zanimanje, da so »prostori večkrat domala pretisani«. Gostje se med živahnimi koncertom udomače in odzive, kar se ne pripeti v nobenem baru ali takem drugem zabavišču. Tu so cele družbe, katere z užitek poslušajo vabilno godco ter se vdajajo blagodejni udobnosti, pri tem pa se tudi dobro okrepejajo z okusnim mizami in toplimi jedmi ter jih zalivajo s priznanim najboljšim vinom. Polagoma se zaslisi od mize do mize zabaven peser, sprva tiho, komaj slišno, zatam vedno jače: akordi objamejo vse goste in kmalu se razvije ubran mešan zbor, katerega spremiljha godba tako lepo harmonično, da si domišljaš, da je to kak umetniški zbor in da nisi v restavraciji, temveč neke daleč v višjih sferah. Ne donijo ti na uho običajni hripavi glasovi pijancev, temveč ubrani čisti akordi inteligentne gospode.«

Pa zanikajte, če morete in si upate, da ni bilo pri Uranu zares no besiško prijeto in nadvse zabavno! Učinkovito razsvetljenje, zelo udobno in okusno urejene seobe »o izredno prikladne za prijateljske sestanke in stalna omizja, končno pa, kar je najpoglavnejše — v njih se točijo tako izborna vina, da si osvobodijo vsako možko ali žensko bitje. Specialno vino, nekaj neopisnega za boljše družbe, posebno za dame, je tako zvani Cvet ljubezni. To je kapljica, tako dobra, čista, opojna in naravno sladka, da je največji užitek, gledati fina, nežna ustea, ki se liki rožnim popkom srčkanjo odpirajo ter srkajo opojno slast tega divnega prirodnega soka.« In tako dalje in dalje o najraznovrstnejših pijačah, katere si je možo domisliti in početi! »Zelo priporočljiva je mizla ali gorika kuhinja, ker je okus vina povsem drugačen, ako je želedec podložen s takim dobrim in tečnim prizrikom. Sveža šunka, hrenovke, kranjske klobaze, ogrske salame, domač bohinjki sir se vedno pričežajo.« Dobe se tudi »sveži zrezek, piška, kuhana ali ocvrta jajca, pečenka in druga slastna jedila. Kar si pač gost zaželi, z vsem je takoj potrpežen.« Dobra kapljica »z zaželjenim vinom« se prodaja tudi čez cesto. Liter se računi dinar cenijo. Da se preskrbi komu večja količina vina, redimo 50, 60 ali 100 litrov, je treba poslati primerno posodo.« Cena v tem primeru slehernika »nadvse zadovolje.« — Kaj ne, kako ogromen gostinski izpadek je to, da takšno podjetje, ni prosperalo in se ohranilo vsaj do naših dni... Do dna duše sem uverjen, da s to mizlo in to neznanu željo prav gotovo ne samevam zdaj v našem ljubem mestu!

Poprej je bila in je zopet dandanes v hiši gostilničarja »Pod skalco«, v kateri postreza gostom gospod Viktor Hočevar. Nekako do leta 1905. jo je imela Antonija Kovačeva, mati gospe Ane Petelinčeve, sedanje gostilničarke »Pod skalco« na vogalu Gospolske in Križevniške ulice. Za njo je gostilničaril tu gostbil Filip, poprej velika kočijaž v Jakobici »Pri Fr. drinu« kuharja, joči se dve hiši naprej (št. 13), z čino Anjo (bivšo kuharico pri Štefanu Lapajčetu, meščanom splošno znanemu okrajnemu glavarju), kateri ni dejal soprog devala ni kar drugi drugače kakor »teta«. K njima so zahajali stila radi ljubitelji dobre postrežbe, poštene zabave in veselega petja. Skoraj ni bilo pevske vaje v Glasbeni matiči, po kateri bi je ne uvrjali le-sem na kupico mo-krine in skromen povečerek matičarji. Med

njimi so bili po navadi, kotliker se morem še natančno spominjati, posebno še živeči: Rudolf Dostal, Ludovik Dermelj, Leopold Kovač, Albin Pleško, Jožef Skalar, Jožef Snaj in že preminuli: Rudolf Est, Janko Jež, Jožef Juh, Karel Lassbacher Ivan Mušič, Oton Pelan, Andrej Rapč, Vendeluh Sadar in Viktor Stegnar. Navedeni so v vzgledno prijateljskem krogu prepicali ter pri »solzi« marsikakšno bolj ali manj pe-

srečno uganili. Prikupljivi in prijateljstven pošteni Filip je dobil lastno gostilniško licenco dne 2. januarja 1912, ki je uganila šele dne 26. oktobra 1925. M. P., ki se je rodil leta 1856. pred, godovnim dnem svojega zavetnika ter umrl dne 1. decembra 1916, je bil pokopan pri Sv. Križu, kjer je njegov grob še vedno nedoukajeno shranjen. Alojzij Potočnik

Krvavi kruh

»Völkischer Beobachter« objavlja iz peresa vojnega poročevalca dr. Franza Pesendorferja naslednje poročilo: Ustnice vozača se stiskajo. Mogoče prihaja skozj nje pravkar neslišna vojaška kjetivca. Vendar pa šofer mirno ravna vozilo med luknjami zablatene poti. Granate leže tik ob cesti, kjer se pot izgublja v gozd. Vožla se zataknje. Ozad zadaj pride klic: »Municipijski voz je zadet!«

Na robu gozda se pojavi rdeč, plameneč ogenj, ogromen ognjen jezik s črno kapico na koncu. Kmalu nato vidimo dim, ki se dviga iz razbitih voz. Po tem znaku se zdaj ravna izstrelki sovražnega topništva. »Stoj! Granate! V kritje!« Stirikrat vzhruje top, zemlja se strese, možje se vržejo na tla v veri, da jih bo zemlja varovala najhujšega. Nato se razprše drobi na vse strani. Vojski zadihajo svobodnejše, češ, zopet smo jo odnesli! — nato pa zopet sledijo udarci v daljavi in med možmi se začne posvet, kaj bi bilo dobro ukreniti, da ne bo velike škode.

Treba je naprej, nič ne pomaga. Dovo municije, orožja, orodja, prehrane, nove rezerve ljudi, vse to potrebujejo tam spredaj na fronti. Treba je torej za vsako ceno priti dalje. Prav sedaj, ko ponovno napada šest sovjetskih divizij v odseku dveh nemških polkov na južni strani Ladoškega jezera ter skuša s pomočjo izsiliti odločitev, prav zdaj je treba biti na straži. Ljaki na obeh straneh nasipa se množijo. Vedno gostejši postaja tudi motilni ogenj sovražnika. Odpirajo se nove jame ki jih vrtajo izstrelki v zemljo. Vedno nanovo se pojavljajo bombniki in lovci in mi presojamo po tem, kje leži naša obrambna črta.

V bivši vasi, ki leži v tem delu gozdnega morja med Volhovom in Nevo, najdemo ožgano tramovje, razvaline bivših hiš, posamezne dimnike sredi porušenih zdov ter sikajoče plamene, ki še izdajajo vonj po ožganem mesu. Nekoliko vstran stoji bunker za polkovno poveljstvo. Kakor na čudežen način, je ostal ta bunker s sosednimi utrdami nepoškodovan, čeprav so nanj treskali izstrelki vseh kalibrov. Tukaj je središče nemške obrambe. Pred polkovnikom ob mizi, na kateri so razmrnjeni zemljevidi, sedi oficir. Skozj »belo obvezo na glavi« silni na dan rdečkasti mlaz krvi. Težke so častnikove besede, zgovornejše od njih so oficirjeve oči. »Moje oporišče je zavrnilo več sovražnih napadov v valovih... Danes zarana so pritisnili oklepniki z več strani... Protitankovsko topništvo je storilo vse, kar je bilo v njegovi moči... Toda uničili so

nam tri topove, nakar je nastopil napadalni oddelek... Pet sovražnik tankov je obležalo pred nami... Stotnik globoko zadihala. »Toda nasprotnik se ni ustavil, drevil je dalje naravnost v naše oporišče. Borili smo se proti sovražni premoči z vsemi sredstvi, toda boljševo je bilo preveč. Moralo jih je biti več polkov. Kmalu so nas sovražniki zagnali in ko sem skušal z nekaj možmi podvzeti poslednji obrambni poizkus, je prišel sovjetski vojak ter ustrelil s pištolo proti moji glavi.« Kakor bi hotel odložit težko breme, skomigne z rameni in zaključil: »Ni smo mogli več držati oporišča, g. polkovnik!« Obličje poveljnika se ne zgane. Polkovnik stisne stotnik roko in ta gesta pove več nego vse besede.

Naslednja minuta prinese potreben sporazum za nadaljni postopek. Polkovnik izda potrebna povelja. Določil, da bo bataljon pionirjev ojačil postojanke in s tem zagotovil novo zadaj zasedeno črto ter vzpostavil zvezo z oporiščem na desni, o katerem ni nobenega obvestila. Zdaj nastopijo vojski pot, ki je vsa posuta z ljaki. V neenakomerni razdalji korakajo drug za drugim v vsico tam spredaj. Ritem molčevega marša ter v stotinah in stotinah bitk preizkušeni mož, ganje človeka od srca. Vojski stopajo s trdimi koraki, odločno, brez straže, preprosto in enostavno, kakor določata korak borbe in usoda.

Veliko godno močvirje sprejme pionirje vase. Stotnije in vodi prejemajo naročila. Kmalu dobijo stik s sovražnikom. V razsajanje artilerijskih izstrelkov se pomerjane ognjen infanterijskih pušk. Mukoma rine skupina naprej. Ura za uro mineva. Polagoma se bliža večer na bojnih bogatega dne. Z gesto popolnega razumevanja si vojski izklopjelo majhne jarke za kritja, v katerih bodo premraženi prebedeli vso noč skoro brez obrambe proti obstreljevanju in mrazu. Bog ve kolikera takšna njihova noč je to v letošnji zimi!

Toda najprej je treba pokopati mrljice. Pokrijejo jim rumene, negibne obraze z drevesnimi vejicami. Nato pridejo na vrsto ranjenci. Kolikor se da, jih obvežejo za silo, nalože na majhne sani ter odpremijo v zaledje. Vsake sani vlečeta po dva moža po snegu in blatu. Na odeji, s katero je pokrit težko ranjeni narednik, leži strojna pištola in načeti, s krvjo obrizgani hleb kruha. To je, bi lahko dejal, simbol sedanje vojne. Kri, ki se preliva od moža do moža, in orožje, katerega se oklepa roka slobernega borca v sedanji vojni. Za ta kruh se vsak mož bori s svojo krvjo.

Hripa

Hripa ima, kakor vse stvari na svetu, dve strani, prijetno in neprijetno. Prijetna stran je, kako te negujejo, neprijetna pa — to itak poznate: vročina, groznica, glavobol in v celoti občutek, kakor da te je nadzemeljsko bitje z gorjačo usekalo po glavi. Molčimo o tem, govornimo rajši o terapiji. Ta obstoji po najboljšem receptu, ki gre od ust do ust, v alkoholu. Nad vse prijazna terapija. Marsikdo si je že želel, da bi imel hripa vse življenje.

Pred nekoliko dnevi sem se zbudil po nemirnem spanju. Zdelo se mi je, da držim neka vila nežno, prosorno tkanico pred mojimi očmi. Vse mi je bilo zavito kakor v pajčolan. S tem motno nežnim ozačjem pa je bila moja glava v opreki. Želelo je v njej. Bilo mi je, kakor često po prebujanju, marsikaj nejasno. Nekaj pa sem dolečno vedel: Sedaj je prišlo tudi tate.

Pametni ostane v takšnem primeru v postelji, bi dejal moj prastari hišni zdravnik. Ker pa mi ni še nihče pritikal pameti, sem se dvignil. Dvignil sem se z mrazno treslico kakor iz Ljubljance. Potrjem Gallejev nauk, da se svet giblje in vrti, ta nauk moram celo znatno dopolniti: vse se je vrtele, stoli, postelje, stene. Storil sem, kar vsakdo stori v takšnem primeru, vtaknil sem si toplomer pod pazduho.

Kazal je 37,4. To je temperatura, ki utege spravi tihihondre v začudenost. Toda moja duša se ni zmedla. Čeprav mi v glavi ni bilo vse v redu, sem stopil k omari in postavil steklenico s konjakom na mizo. Že sam pogled na steklenico je znižal mo-

jo vročino za nekoličko črt. Da bi jo spravil na redno višino, bi se moral zaravit — domislila, ki bi bila vredna takšnega antičnega junaka. In tako sem se zdirjav, da sem malo pozneje zapustil svoje stanovanje z njegovim, toda prožnim korakom.

Ko sem dospel v pisarno, je bilo nojega kuriva konec. Treba ga je bilo dopolniti. In sem ga dopolnjeval — dan je prešel v veselem razpoloženju. Ko sem zvečer z zdravljenju odmeril svojo temperaturo, je kazal toplomer 37,9.

S skrbmi in čvema praškoma sem legel v posteljo in se zbudil po dveh urah s kašljanjem ter nahodom. Elementarni dogodkov ne zaustavi pač ngenba sila na svetu, sem si mislil. Odveč je, upirati se volji bogov. Slaboten človek sem, ne morem držati, kar se razvija. Toda to razvijanje vsaj lahko onilim, Omilil sem ga tako, da sem stopil k omari in prellil to, kar je bilo v steklenici, v posodo svojega telesa. Po tem sem ležal gugavo v postelji. Ko sem se zjutraj zbudil, sem imel občutek, da mi nekdo s sladoledom otira hrbet. Takšne šale so se mi zdele nedostojne. Da jih kontam, sem se naglo oblekel.

Če sem bil prejšnji dan malo zbit, se mi je zdaj po nekoliko korakih zdelo, kakor da vlečem težak avtobus za seboj. Vzsel sem dve klmnovi kroglici in jih oplaknil z velikim kozarcem žganja. Vsak danjost je postala spet rožnata. Moja kuharica je menila, da je odhajanje v takšnem stanju norost. »Ost-ti morate v postelji in se prepotiti,« je dejala.

KULTURNI PREGLED

Dramatiziran evangelij

Za bližajočo se veliko noč je naša Drama urvrstila v tekoči repertoar Edvarda Gregorina »šest postaj o Jezusovem poslanstvu« s naslovom »V času obiskanja«. Igra je že znana. Prihaja na oder kot preizkušnen primer domače nabožne dramatike. Režiser in igravec Gregorin je v zadnjem desetletju posvetil svoje gledališko izkustvo poizkusom da s sodobnimi dramskimi in gledališkimi prijemi obnovi častljiva izročila misterijev in pasionskih iger ter pokaže primer slovenske religiozne drame ljudskega značaja. Primer, ki bi nabožne predstave oddaljil prepretil igram versko-moralno-poučnega značaja, kakor so nastajale v preteklosti in se še kdaj pa zdaj pojavljajo na diletantskih odrih v predstavah za nedeljko občinstvo. Gregorin se je bodisi k vzorom pasionskih iger in misterijev, kakor označujejo začetke novejšega gledališča, preden je humanizem temeljiteje odkril antično žalostno in komedijsko bodisi k težnjam po sodobnem ljudskem gledališču, ki naj bi ta — kakor »Očenaš« — v okviru socialnih podob oznanjale vekovito poslanstvo krščanske misli.

V igri »V času obiskanja« je Gregorin dramatiziral evangelij, ali točneje: on del, ki pripoveduje o Zveličarjevem trpljenju in smrti. Šest slik njegove igre predstavljajo piščevce dramskato vizijo, kakor se mu je vzbudila ob meditiranju nad najbolj dramatičnimi stranmi Nove zaveze. Šest postaj, ki jih veče med seboj čitanje evangelijskega besedila, prikazuje

najznačilnejše dogodke od Jezusovega prihoda v Jeruzalem do prizora, ko so ga sneli s križa na Golgoti. Jezus je tu orisan v svoji človeški podobi in usodi, najprej kot poslanec v templju paganoval, nato kot duhovnik pri zadnji večerji, kot sodnik pred judovskim Velikim zborom, kot kralj pred Poncijem Pilatom, kot človek, ki mora bičan in zasramovan nositi svoj križ, in slednjič ko Sin božji, ko se pokaže razpet na križu in izpije do dna kelih zemeljskega trpljenja da podlej zasije v glori svoje božanske nesmrtnosti.

Snov, ki jo obravnava pisec te igre, je preveč rahločutna, da bi bila lahko predmet kritičnega razčlenjevanja. Presojamo samo čisto teaterski učinek slik, s katerimi je skušal Gregorin združiti dogmo in fantazijo, vero in zgodovino, cerkev in gledališče obred in igro. Pasionke igre so značilen duhovni proizvod srednjega veka in si jih težko zamišljamo brez dveh važnih pogojev: globoke in navjne vere vstopa igralcev in poslušalcev, v drugi vrsti pa brez tistega negledališkega okolja v katerem so se odigravale nekoč z večjo dinamiko in s močnejšimi perspektivami kakor jih more nuditi sodoben oder, ki goji predvsem realistično-iluzionistično igro v zoženem prostoru. Zato se je zlasti v nekaterih, in sicer religiozno najbolj vzvišenih trenutkih, težko ubraniti vtisu patetične nepristnosti, nečesa kar ne daje gledalcu kljub vsem vizuelnim učinkom iluzije pretresljivega tragičnega doživljanja. Spor med vzvišenostjo religioznega čustva in modro igro

iz bitke na taniškem bojišču: italijanski oddelki v protinapadu

»Saj se že tako potim,« sem odvrnil. »Da, toda morali bi se potiti in čežati!« — »Storil bom tako,« sem odsekal na kratko, »saj grem itak v pisarno!«

Toda hripa brzi kakor nesreča. Vročina je plezala v moji notranjosti z naglico kakšnega šimpanza navzgor. Ob omnih zvečer sem stopil v stanovanje, da se spravim v posteljo. Moja kuharica je sklenila roke. »Sedaj ste zares bolni!« je vzkliknila. »Da,« sem menil, »telefonirajte zdravniku, nočem biti sam kriv svoje smrti.«

Zdravnik je prišel, odložil je svojo torbo in dejal: »Hripa.« Pokimal sem s tuobnim obrazom. Zdravnik je segel po mojem zapustju, vtaknil mi je toplomer v usta in mi osluškoval prsi. Potem je zmajal z glavo in odredil lipov čaj, dva praška obkladek na prsa, obkladek na vrat.

Bilo mi je vse eno. Naj bi mi odredil kar koli, ničemur bi se ne upira. Zavili so me, kakor da sem blago, ki odlove do rta Dobre nade. Pokrili so me kakor indijska fakirja, ki si hoče zaslužiti novo, lepše življenje. In spottl sem se, kakor se nisem spottl še pri nobeni davčni izjavi. So ljudje, ki blebečejo o čarih noči. Tega sem se spomnil in nisem mogel razumeti. To ni bila nikaka noč, a še celo nikak čar. To je bil pekel!

Kakor pa sledi noč jutro, tako je sledila ptenju redna temperatura. Ko so me odvili, se mi je zdelo, da sem se vrnil z dolgega potovanja. Glava mi je bila jasna, »ne so bila še težke.«

Ko sem bil pripravljen, da odidem, je potrkala moja kuharica in me prosila, naj ji posodim toplomer.

Božidar Betriani umrl

Tudi on, vedni optimist in poln vere v življenje se je nenadoma uklonil pred silo smrti, kajti utrujeno srce je odpovedalo pokornost vojni moša.

Njegovo življenje je bilo delo in prizadevanje za bližnje in daljne in za široko občinstvo. Rodil se je l. 1886 v Ribnici in je kot študent še pridno pomagal svojemu očetu kleparju, s katerim se je povzpel na marsikateri zvonik dolenskih cerkev, od koder je njegov pogled pl moč lautne volje in ljubezen do te zemlje. V svoj rojstni kraj se je vrnil kot učitelj vzgajatelj, ki bo lo nekot oral po tej zemlji. Že tedaj jih ni učil le branja in računanja, temveč jim je odkrival vse, kar jih bo nekot usposabljal za življenje in delo na ljubljanih gradi. Po končani svetovni vojni pa je posevel sposobnosti socialnemu služstvu pri oddelku v Ljubljani. Potem je postal šolski

Prag

Vidim ogromno stavbo. V prednji steni so okna vrata odprta nastejaj; za vratmi pa je neizmerna megla. Pred visokim pragom stoji dekle.

Mraz diše iz te nepregledne megle in obenem s ledenim dihom prihaja iz notranjosti postolja slaboten krehk glas.

»O, ti, ki hočeš prestopiti prag, ali veš, kaj te čaka?«

»Vem,« je odgovorila deklica.

»Mraz, glad, sovraštvo, posmeh, beda, zapor, bolezen in sama smrt?«

»Vem.«

»Odtujenje in popolna osamelost!«

»Vem, pripravljena sem. Pretrpela bom vse ponižanja, vse udarce.«

»Ne le od sovražnikov, ampak od domaćih, od prijateljev!«

»Da, tudi od njih.«

»Dobro. Si pripravljena, da se žrtvuješ?«

»Da.«

»Žrtvuješ, ne da bi kdo vedel za to? Ti propadeš, in nihče, nihče ne bo vedel, čigav spomin naj časti!«

»Ni mi niti do naklonjenosti niti do sozolja. Ne potrebujem imena!«

»Si pripravljena tudi na krivice?«

»Deklica je sklonila glavo.«

»Tudi na krivice sem pripravljena.«

Glas je za nekaj časa prenehal izpravešati.

»Veš li ti,« je naposled iznova zapregovoril, »da boš lahko razočarana v tega, kar sedaj veruješ? Da si se motila in zaštonj pogubila svoje mlado življenje?«

»Vem tudi to in vendar hočem iti.«

»Pojdi.«

Deklica je prestopila prag in težka mavesa je padla za njo.

»Nevnica,« je nekdo vzkliknil za njo.

»Nevnica!« je jeknilo od nekod v odmev. I. S. Turgenjev.

nosilec glavne vloge. Tako osredotočenje napora in osebnih delcev ima svoje prednosti in tudi svoje pomanjkljivosti, vendar prve prevladujejo nad drugimi. Gregorinova kreacija Jezusa v maski, kostumu in drži izdelana po nekem, dejal bi, že standardiziranem vzorcu iz cerkvenega slikarstva, vendar je po igralski silni močna in v vsem dosledna, tako da sodi med najznačilnejše igralske postave tega dramskega umetnika. V ostalih večjih vlogah se odklikujejo Starčeva kot Marija, Nakrst kot Juda, P. Kovič kot veliki duhovnik, Gorisček in Lipah, dalje Peček kot Poncij Pilat, s čimer niso seveda omalovaževane vloge Verdonika, Bratina, Sancinove, Drenovca in ostalih.

Dve novi skladbi. V samozaložbi sta izšli Prekov kitarski »Nocturno« in pesem na besedilo V. Moleta »V kristalni čaši rože so umrle« za srednji glas in klavir ali klavir. »Nocturno« je prva tovrstna slovenska koncertna skladba in je že pred leti ob svojem prvem javnem izvajanju doma žela priznanje občinstva in kritike. Visokoka priznanja je dosegla tudi v tujini zlasti s strani rektorja in profesorjev monakovske glasbene akademije, Slavni kitarski komorni virtuoz in komponist Heinrich Albert se je izrazil o kompoziciji takole: »pravijo, da sem šteljiv z hvalo, ampak to delo ima remično vrednost.« Pesem »V kristalni čaši rože so umrle« je tudi že nekoliko poznana med našim občinstvom zlasti iz radijskih oddaj ter si jo bodo zainteresirani sedaj lahko oja kakor »Nocturno« nabavili v knjigarni Glasbene Matice.

Kronika

* Prometna pogajanja med Italijo, Madžarsko in Slovaško. V Bratislavi se bodo vršila od 13. do 17. aprila pogajanja med odposlanci Italije, Slovaške in Madžarske za ureditev železniškega blagovnega prometa med imenovanimi tremi državami.

* Italijansko-rumunski kulturna pogodba. V Bukarešti je bila te dni podpisana italijansko-rumunski pogodba, ki ureja kulturne odnose med obema državama. Vsi večji rumunski listi pišejo o tej pogodbi ter poudarjajo, da so z njo položeni temelji za evropsko civilizacijo in svobodo.

* Papežev blagoslov prebivalstvu Sirakuze. Sv. Oče je sporočil nadškofu v Sirakuze, da podeljuje prebivalstvu tega mesta, ki je v zadnjem času precej trpečo zaradi sovražnih letalskih napadov, svoj čestitiski blagoslov. To sporočilo je poslal nadškofu v Sirakuzi vatikanski državni tajnik.

118.000 lir za družine padlih letalcev. Propagandistično središče za letalstvo v Rimu je izročilo društvu padlih pilotov vsoto 118.624 lir, čist izkupičke koncerta simfoničnega soproda, katerega je dirigiral kapelnik Victor de Sabata v Teatru Adrianu v Rimu v korist družin padlih letalcev ob 20letnici ustanovitve italijanskega letalstva.

* Invalidni podoficerji lahko ostanejo v službi. Na zadnji seji ministrskega sveta v Rimu je bilo sklenjeno, da ostanejo lahko v najnižjih službah invalidi podoficerji kr. vojske, ki bodo zaposleni v primerljivih funkcijah. Pristojni čimtelji izdelujejo uredbi, ki se nanaša na vse takšne primere.

* Letnik 1924, pozvan pod orožja. Ministrstvo za vojno je izdalo dekret, ki pravi, da bodo od 10. do 31. maja letos pozvani pod orožje vsi italijanski državljani moškega spola rojeni leta 1924.

* Potresni sunek v Barju. Potresomeru aparati vremensolovne in geofizične postaje v Barju so zabeležili dne 8. aprila ob 13.24 normalnega časa potresni kuncok v jugovzhodni smeri, oddaljen domnevno 250 km.

* Padec temperature v okolici Rima. Zadnje dni se je ozračje tudi v okolici Rima znatno ohladilo, potem ko so Rimljani imeli več tednov krasno pomladansko vreme. Na hribovju Sabini je zapadel sneg, ki je pokrpal tudi vrhove Monte Cave in Rocca di Papa. Sneg je zapadel na teh dveh višinah 30 cm visok. Monte Sabina, ki se dobro vidi iz Rima, je pokrit s snežno odejo kakor v najhušji zimi.

* Sneg v Toscani. V Firenzi je po vrsti sijajnih sončnih dni v sredo ponoči zapadel sneg, ki je povzročil čez noč zimsko razpoloženje. Obenem s snegom je razsajala močna burja. Snega je zapadlo več centimetrov.

* V Rimu so zapri pet mesinc. Zaradi prodajanja mesa po višjih cenah, kakor so določene od pristojnih oblasti, je policija v Rimu zaprla pet mesnic, katerih lastniki se bodo zaradi nezakonitega početja morali zagovarjati pred sodiščem.

* Težaven lov na krita pri Eibi. Italijanski ribiči v okolici otoka Elbe so te dni vrgli svoje mreže ter so ugriz v njih bližini ogromnega krita. Ko so videli, da s svojimi tenkimi mrežami ne bodo mogli obvladati živali, so se obrnili za pomoč na pristajniški kapitanat v Porto Ferrato, ki jim je poslal valičice italijanske mornarice. Tako se je posrečilo, da so žival spravili v past ter jo zavlekli do brega. Ko je kit začutil trda tla pod svojim trupcem, pa je začel beano udarjati z repom oči sebe ter hotel pobegniti. Ta poskus je ponovil še dvakrat. Šele tretjič se je ribičem posrečilo krita obvladati in zavleči na suho. Žival je bila 7 metrov dolga in je tehtala 5 ton.

* 24 kg težek jeseter. Iz Vigevana poročajo, da so te dni v Sartirani, prekopu, ki odvađa vodo iz rokava reke Sesia, domači ribiči ujeli 24 kg težkega jesetera. Prebivalci iz Vigevana se ne spominjajo, da bi bila klaj kolj ujeta tako težka riba v ondntnih vodah.

* Basist Sillich umrl. V starosti 91 let je umrl v Fiume Aristoden Sillich, ki je bil svoj čas dobro znan pevec v Italiji, pa tudi v inozemstvu. Nastopal je nekod z velikimi uspehi v milanski Scali ter na odrh domačih in tujih opernih gledališč, med drugim tudi v Severni in Južni Ameriki, v Petrogradu in Varšavi.

* Namesto mleka je pila kavstično sodo. Triletna Silvana Pelacchi je te dni segla v domači shrambi po posodi s kavstično sodo ter v domnevi, da ima mleko, izpreznila lonec na dušek. Odpeljali so jo v bolnišnico.

GLEDALIŠČE

DRAMA
Torek, 13. aprila: Zaprtó.
skušnja.)
Sreda, 14. aprila, ob 18.30: V času obiskanja. Red Sreda.
Četrtek, 14. aprila, ob 18.30: Veliki moč. Izven. Cene od 15 lir navzdol.
Petek, 16. aprila, ob 15: Mrandolína. Izven. Cene od 12 L navzdol.

OPERA
Torek, 13. aprila, ob 18: Janko in Metka. Red A.
Sreda, 14. aprila, ob 18: Madame Butterfly. Red B.
Četrtek, 15. aprila, ob 18: Evgenij Onjegin. Red Četrtek.
Petek, 16. aprila, ob 15: Obuti maček - Širota Marko. Pripreditev Gilla.

E. Gregorin: »V času obiskanja.« Pastionska igra v šestih postajah o Jezusovem poslanstvu. Spisano na podlagi evangelija in listega časa. V zgodbi so: Marija — Starčeva, Jezus — Gregorin, Janez — Verdonic, Peter — Bratina, Juda — Nakerst, Magdalena — Sancinova, Nikodem — Plut, Kaifa — P. Kovič, Poncij Pilat — Čeček, Petronij — Drenovec, Longin — Pfeifer, Veronika — Simčičeva. Sodeluje velik del dramskega ansambla. Režiser: E. Gregorin, scenska glasba: prof. M. Tomc.

ninico, kjer so ji izprali želodec, vendar brez uspeha. Dekletce je izdihnilo v strašnih kričih.

* Trije mesarji in en pek poslani v koncentracijsko taborišče. Iz Milana poročajo, da so policijske oblasti aretirale tri mesarje in enega peka, ki se niso držali predpisa o prodaji mesa in kruha. Vsi štirje krivci so bili po odločbi milanškega prefekta poslani v koncentracijsko taborišče.

* Smrt ugledne ženske. Na Briolih je umrla stoletna starica Rafaela Saschi-Richetti. Bila je do zadnjega krepka in čila ter je pomagala pri hišnih delih.

* Vojak je rešil dve dekletci iz vode. Osemletna Ana Ruini in 9 letna Bruna Pasavento iz Modene sta se igrali na mostu prekopa Pradella. Nenadoma sta štrbunknili v vodo in začeli vpiti na pomoč. Njuno vpitje je slišal narednik Celso Ferrari. Planil je v vodo, obleden koskr je bil ter ju rešil in prinesel na breg, kjer ju je izročil prestrašenim staršem, ki se rešitelju niso mogli dovolj zahvaliti za požrtvovalno dejanje.

* Čarnero so okradli. Na policijskem komisarijatu postaje Rimu je prijavil bivši svetovni prvak v boksu Primo Camerra, da so mu neznanci v hotelu »Stella di Pesaro« ukradli zlato uro in ukraske, katere je prejel svojčas v dar od angleške kraljice.

* Sreč-nosne sanje. Mehanikova žena Vanda Gasoli v Rovigu je sanjala, da se ji je prikazala pokojna mati ter ji navsevala, naj stavi v lotariji na številki 1, 4 in 8. Gasolijeva je žrtvovala 100 lir in stavila na imenovanee številke. Imela je srečo. Številke so bile izžrebane ter so ji prinesle dobiček 477.000 lir.

* Tovorni vlak ga je povozil do smrti. Iz Alessandrije poročajo da je postal žrtve železniške nesreče na progi Alessandria—Veghera 25letni Alberto Nasci. Padel je pol tovorni vlak, ki ga je smrtno poškodoval.

* Papiga mu je prinesla loterijsko srečo. Cosimo Marinelli iz Taranta je nedavno šel mimo trga, na katerem je papiga za majhno odkodnino vlekla lističe z loterijskimi številkami. Njemu je potogetna listič s številkami 1, 28 in 34. Stavil je na Bari in res je zadel 26.000 lir. Mož pravi, da se bo večkrat zatekel po nasvet za loterijsko igranje k srečnosni papigi.

* Mati znožela ob truplu mrtvega otroka. V Milanu so doživeli tedi razburljiv dogodek. 55letna vratarica Maria Rivoli je nenadoma zblaznela in jela razbiti po oknu. Ko so vdrli policijski agenti v stanovanje, so našli na postelji trupce 3letnega sinčka Marije Rivoli Georgia. Nesrečno mater so odpeljali v umovalnico.

IZ LJUBLJANE

u— Novi grobovi. Umrla je gospa Zora Zupanova, po rudi Rijavčeva, ki je prebivala v Obristi ulici 28. Blaga pokojnica, za katero žalujemo moč mati in sestra, do danes, v torek ob pol 15. uri poromala iz kapelice sv. Andreja na Zalah k Sv. Križu.

u— Nadalje je umrl v Ljubljani g. Ivan Kranjc. Pogreb uglednega pokojnika bo jutri ob pol 15. uri iz kapelice sv. Krištofa na Zalah. — V Stražišču je umrl g. Leo Mataja, star 55 let, uradnik TPD v pokoji in posestnik. Pogreb bo danes ob 16. uri. — Pokojnim blag spomin, žalujočim odkritosrčno sožalje!

u— Spominu uglednega pokojnika. Preteklo sredo so pokopali pri Sv. Križu g. Jakoba Milavca, višjega davčnega upravitelja v pokoji. Pokojni se je rodil 11. aprila 1872 v Ljubljani kot najstarejši sin pok. Jakoba Milavca, vinskega trgovca in lastnika svojčas dobro znane gostilne »Pri sodčku« na Zabjaku. Poročil se je 1897 z gđ. Nino iz znane ugledne trgovske družine Kutinovič v Postumiji. G. Milavec je bil splošno priljubljen kar je pokazala velika udeležba pri pogrebu, zlasti s strani njegovih stanovskih tovaršev, ki so mu izkazali poslednjo čast. Pokojnik je bil naš dolgoleten in zvest naročnik Ohranilno ga v blagem spominu, preostalih pa velja naše iskreno sožalje!

u— Nebo se je pooblačilo. Letošnja tista nedelja je bila izredno lepa in topla. Ves dan skoraj ni bilo oblaka na nebu. Ozračje je bilo mirno in prijetno. Živo srebro se je čez dan dvignilo na 19.2 stop. C. Mestj je bilo ves dan živahno razgibano. Marsikdo se je senčil na terasi ali na vrtu, nekateri pridni obdelovalci zemlje pa so opravili nujno potrebna opravila. Noč na ponedeljek je bila mnogo toplejša od prejšnjih noči. Medtem, ko smo v ponedeljek zjutraj še imeli temperaturo pod ničlo, je davi bilo živo srebro na 7.2 stop. C. Nebo pa se je pooblačilo. Vendar se je v teku dopoldneva spet začelo sonce prebiti skozi oblake.

u— Nove katastrske mape za katastralno občino Zgornji Šiško. Prejeli smo: Mestna občina ljubljanska je pod gornjim naslovom ponovno objavila, da so nove mape izdelane in posestnikom v brezplačni vpogled od 15. aprila t. l. ter vabi vse posestnike v kat. obč. Zgornji Šiški, naj si nove mape ogledajo in ugovarjajo morebitnim nepravilnostim. Zadnji stavek te objave se glasi: »Po 15. aprilu brezplačni ugovori ne bodo več mogoči, ter bodo v mapah zarisanee meje in mejniki veljali za pravilne.« Na to tolačenje si dovolj-jemo mestno občino ljubljansko opozoriti, da smo v občini Zgornji Šiški zemljiški lastniki v pretežni večini; le navadni zemljani in ne sami geometri in nam torej nikakor ni možno ob samem vpogledu v mape ugotoviti, ali so naše posestne meje in mejniki zarisane pravilno ali ne. Za nas so pač odločilne le one posestne meje, ki smo jih v naravi sporazumno ugotovili in zaznamovali, ter ob priliki nove izmere pokazali gg. geometrom.

u— Zgodovina stare ure na šentpeterski vojašnici. Slučajno se je zgodilo, da je bila pred kratkim odstranjena s pročelja šentpeterske vojašnice stara vojaška ura in sicer prav za stoletnico svojega nastanka. Da ne bi bil ta zanimivi predmet zavržen, je prav, da se spomnimo njegove zgodovine in želimo, da bi mu te vrstice pomagale najti pot v muzejsko shrambo. Čujmo, kaj piše o tej uri v svojih šč neobjavljenih spominskih stotnikih »meksičkanar« Franc Kastelic, omenjen zanjdlj v Josinovič spominskih. Takole pravi: »Vodnik poje o Kranjcu: Za uk si prebrisane glave, pa čedne in trdne postavbe. Evo v dokaz za resničnost teh besed sledeče: Leta 1843. napravil je vojak Jurij Pirc, 17. pešpolka, doma iz Kropa, svojim tovaršem uro, katero so isto pomlad postavili nad velika vrata šentpeterske vojašnice v

Doretu Betrianiju v spomin

Na Tvojem vrtu češnje so vzcvetele in breakve so odede se v škrlat in sonce šarkov je zaklad božat na brazde žililo, da bi oživele

Grodice novo so pomlad spofele, poganjajo že trite mnoga nad, povsod zakraljevala je pomlad, vse klice alelujo so zapele.

Le Dore, Ti ne veš, za novo cvetje, za sonce ne in ne za brazde vonji; domov si vroče hrepenel zastoj.

Tujina trupla dala je zavetje, ko je uhtinil vroč utrip srca in v naše duše žil je žolt do dna.

K. Siražar.

Ljubljana. Bi je samouk, vendar je to njegovo delo dokaj umetno. Ura kaže četrtanke in dni v mesecu. Onj dnevi, ob katerih dobivajo vojniki plačilo, zaznamovani so rdece. Sredi ure je cesarski arel, nad njo sta dva zvonova, na katere udarjata dva pet čevljev velika vojaška tesarja v pokovnik obetki, iz kostarja izrezani, s svojima sekirama. Vojak na desni strani buje četurtanke na manjši, oni na levi pa ure na večji zvon.

u— Dovršene umetnine slikarja Ivana Kosa, ki so razstavljene v Kosovem salonu v prehodu nebotčnika, so že prve dni privabile številne prijatelje upodabljačje umetnosti. I. Kos spada med naše najbolje sodobne akvareliste. Na ogled je postavil 12 portretov, krajini in tihotijaj.

u— Koncert v družini je naslov dveh produktij gojencev šole Glasbene Matice, ki se bodeata vršili v četrtek, dne 15 in v soboto, dne 17. t. m. ob 18. ur, v mali filharmonični dvorani. Namen teh produkcij je pokazati, kako se lahko napravi domači koncert, če se združi mladina prijateljskih družin, ki študira glasbo in hoče napraviti svojemu mladi veselja. V tem se razlikuje spored teh dveh produkcij od ostalih, do sedaj običajnih produkcij, šole Glasbene Matice. Zato vabimo vse, ki se zanimajo za naš glasbeni napredek na ti dve produkciji, za kateri je spored na razpolago od danes naprej v Knjižarni Glasbene Matice.

u— Učite se strojeplaja! Novi eno-, dvo- in trimesečni strojeplajni tečaji — dnevnii in večerni — se prične 14. in 15. aprila. Desetprstna učna metoda. Specijalna strojeplajna šola: Največja moderna strojeplajna, raznovrstni stroji. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Na razpolago prospekt: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Demobranska 15.

u— Glasbena Matica je razpisala jeseni leta 1941. glasbeni natečaj za vokalnoinstrumentalno skladbo in poletii 1942. ji je izročil orkestralno partituro svojega največjega dela skladatelja Tomc. Zložil je veliko, celovečerno kantato za soli, zbor in orkester pod naslovom: Križev pot, na podlagi besedila, ki ga je napisala slovenska pesnica Vida Tauferjeva. To besedilo je vzbudilo zanimanje skladatelja in delo, ki je nastalo na podlagi tega teksta in znamenitih Bergantovih slik Križevega pota v Šiški, je rodilo umetniško, ki je danes največje delo te vrste v slovenski glasbeni literaturi, pa tudi najzahtevnejše, kar se tiče zborovne strani. Delo je posvečeno pevskemu zboru Glasbene Matice, ki ga bo s pomočjo solistov: Franje Golobove, Julija Betetita in simfoničnega orkestra prvič izvajal na veliki četrtki, dne 22. t. m. v unovski dvorani. Začetek bo točno ob 7. uri zvečer. Predprodaja se že vrši v knjižarni Glasbene Matice.

u— Instrukcije — Novi (Turjaški) trg 5/III. Uspešno pomoč in pripravo za šolo nudijo dijakom za vse šole, razrede in predmete dopoldne in popoldne diplomirani profesorji (ura okoli 2—4 lire). Poučuje strokovnjaki za matematiko, grščino, latinščino, fiziko itd. Priprava tudi za privatne prijete čez 2 razreda in za razredne izpite. Priglaševanje vsak dan od 8—12 in 15—18. Novi (Turjaški) trg 5/III. Instrukcije.

KINO MATICA

Predstave dnevno ob
15., 17. in 19.15 uri
Ob nedeljah in praznikih ob
10.30, 15., 17. in 19.15 uri

Spodnja štajerska

Ob drugi obletnici nemške zasedbe na Spodnjem štajerskem so prinesli dnevniški različne spominske članke. Tako je graška »Tagespost« v nedeljo objavila članek »Dve leti dela na Spodnjem štajerskem ki ga je napisal graški vladni predsednik dr. Müller-Haccius. Članek govori o upravnogradnja. Nadalje govorijo članki o ženskih tečajih in v njihovem gospodarstvu, o Heimathundu, o 4 sedanjih uspehih in bodočih nalogah v mariborskem mestnem okrožju, poseben članek pa ima naslov: »Bti Nemec se pravi biti prištan«.

Proslava brite obletnice hrvatske države je bila tudi v Gradcu. Konzul Turato je sprejel vrsto predstavnikov, med katerimi sta bila vladni predsošnik dr. Müller-Haccius in italijanski konzul Marchese Serafini. Sprejem je bil v soboto dopoldne, popoldne pa je konzul sprejel hrvatske ranjence, ki so v oskrbi graških zdravilšč. Ranjenci so prepevali hrvatske narodne pesmi.

Celjsko moško pevsko društvo je začelo spet prirejati tedenske pevске vaje pod vodstvom ravnateljice Glasbene šole Müllerje. Objavljeno je bilo povabilo, naj pristopijo novi pevci, da bo mogoče izvesti večje pevске priredbe.

Premiera Verdijevega »Trubadurja« v mariborskem gledališču je bila navdušeno sprejeta. Predstava sta pripravila šef opere Richard Dietl in višji režiser Erik Matthias.

Maribor šteje danes 73.000 prebivalcev. Ima dve učiteljski, dve vsji šoli (gimnaziji), nekaj glavnih inštrkovnih šol, vinarščinskó šolo, glasbeno šolo, muzej uprave na središču, železniško delavnico itd. Članek v »Tagespostu« pravi, da rastejo naloge Maribora vzporedno z izgradnjo na Spodnjem štajerskem. Maribor bo na vseh področjih gospodarstva, vzgoje, umetnosti in uprave zapolnil svoje najbolje moči.

Nesreča pri tel vadb. Pri telovadnem pouku na neki ljudski šoli v Mariboru sta dva dekca v veliki vmeti trela z glavama tako močno, da je 10letni Albin Januš padel nezavesten in so ga morali pripeljati v bolnišnico, ker si je pretresel možgane.

SPORT

Za žogo od jutra do večera

V I. divizijo pojde Dopolavoro t. t. — Prve štiri točke v prvenstvu oddane

Ljubljana, 12. aprila.

Deloma po sporodu, deloma pa po nakladnih sklepih Direktorija NZ je potočila večerajšnja nedelja od jutra do večera v znamenju okroglega usnja. Razen že prej določene prvenstvene soproda — toja z izmenjanji nasprotniki — je bila v dopoldanskih urah — vse to je bilo na stari terenu za vejašnice ob Dumaški cesti — še ponovna izbira za vstop v I. divizijo med kandidatom Dopolavorom t. t. in Madio. Dogodkov je bilo torej več ko preveč za še tako izbičnega nogometnega gurmana, ki jih to pot res ni bilo malo. Vreme je bilo prijetno spomladansko in že dopoldne je romalo po praški cesti proti severu do 400 razvednežev, p. polne pa so šli isto pot še mnogi drugi, tako da jih je bilo okrog 16. na terenu do 1500, kar je vsakekor nov rekord te sezone. Igre, ki so jih gledali, g-tovo niso raz-dele nič novega, bile pa so le — vsaka po svoje — prav živahne in sem in tja naravnost dramatične, tako da je to davno sporno zbirališče Ljubljancinov spet enkrat nudilo značilno silko onih dni, ko so bila sporna doživetja na nedeljskih dnevih redih pred vsami ostalimi.

Dopoldne ob 10. sta morala torej se enkrat na zeleno trato oba kandidata za čast sodelovanja v I. diviziji.

Dopolavoro t. t. ponovi prvotno zmago

Nič kaj ugodne niso bile napovedi in računji za enajstorco D. polavora v tem ponovnem izbirnem srečanju: saj je bil njen uspeh preteklo nedelje komaj prepričevalen. pa tudi oslabitev moštva zaradi odsotnosti podjetnega igralca, zaradi katerega je prišlo do te reprize, je kazala vse prej kakor na lahko zmago. Toda kakor že tolikokrat se je tudi to pot ponovila stara pesem, da ob žogi pač ne držijo nobeni računji na papirju. Dopolavoro je zaigral — s tremi novili močmo namesto onih ki so mu pridobili častno mesto med četverico najboljših zadnjic — izredno poletno in je že do odmora odšel Mladikarjem tri gole brez nesreče na svoji strani. Po odmoru se je silka resda spremenila in korist skoraj že porazenih, toda vsi njihovi poznejši napori niso zalegli, da bi bili nadoknadili izgubljeno. Drugi del igre, ki je minil v vidni premoči Mladke, se je končal z 2 : 1 v njeno korist, toda tudi za gol, ki so ga kmalu napratniki, je poskrbel vratar Mladike sam.

V splošnem je tekla igra prav napeto in dovolj fair, tako da so gledalci le imeli svoje veselje z njo. Zmaga Dopolavora je to pot vsakekor bolj neoporečna kakor je bila prva za isti naslov, toda kljub temu vztrajamo v neki že zapisani napovedi, da čaka enajstorico v novi družbi trdo delo in mnogo znojca od nedelje do nedelje. Sicer pa sporta ne gojimo zato, da bi bili vsi prvi, temveč zato, da se krepimo telesno in duševno. In pri tem smo enaki, od prvga do zadnjega!

Iz kronike o tej partiji na kratko tole: V 30. sek. že odprla Nagode z vodilnim golom za D. Potem gre sem in tja, čekler v 22. min. ne pride do lepega strela Kveder z desne in ne povisla na 2 : 0. Cela vrsta razburljivih prvorov na strani M. toda šele v 42. min. se posreči K. nastanku nastavitil glavo o pravem času in potresti mrežo tretjič 3 : 0 za D. Po odmoru ima vratar M. smolo in izid je že 4 : 0 za D. Zobj se osvestijo tudi Ml. in začnejo lepo pregravati. V 13. min. je Kisel na strelu; po prepovedanem naletu nam sledi enajstorica, ki jo spremenil Gvardjancič. 4 : 1 za D. V 20. min. sledi še taka kazen, toda M. zgreši. Kmalu nato so medri spet pred golom in razlika se zmanjša na 4 : 2 za D. Potem ostane pri tem — do konca.

Sodji je g. Pušenjak. Uvod v popoldanski spored je tvorila prvenstvena tekma iz II. divizije:

KOROTAN ODPRAVI VIČ

Igra dveh požrtvovalnih enajstoric, od katerih pa so kmalu dobili premoč Korotanici, ki so z boljšim startom stalno osvajali teren čeprav je maršak tega ostalo na nogah pri njih samih ali pri nasprotnikih. Do odmora so si pomagali za dva gola v dobro, v drugi polovici pa so dodali še tri, pri čemer pa so tudi Vičani zabeležili svoj častni zgodtek Bila je zaslužen zmaga boljših med obema, toda obeh iz četvorice šibkejših. Sodil je g. Zajc.

Ljubljana 4, Mars 3

Dvoboj dven starih in preizkušnih nasprotnikov, ki sta poslala v oči vse kar imata med mlado gardo tudi precej »starih kanonov«. Obema se je pozna, da sta prespala dolgo zimo in se zdaj položama šele privajata vrvenja na terenu. Prav zato, menimo, je trajalo precej dolgo, preden sta se razmajala v tako približno v prvenstvenem stilu in prav zaradi tega je polovica igre potekala precej medno, saj se niti Ljubljana, kaj šele Mars, nista mogla povzpeti do nobene res prodizivske akcije. Res je, da so v tem delu pregranjana po travniku padli trije goli, toda niti to u dalo igri nobene prave vsebine. Po odmoru se je položaj obrnil na bolje, in sicer v korist obeh garnitur. Prvi so začeli belozeleni (večeraj so bili zelenomodni), ki so dvignili izid na 3:1 in začeli nato valiti napad za napadom na Marsova vrata. Stujenjenj v obrambo so Doberletovi tu in tam tudi prodili na drugo stran in tu ene takih sunkovitih akcij jim je lepo in zaslužen padel v naročje drugi gol. Tedaj je znova zaplapolalo po njihovih žilah in vnela se je borba čisto znova — za izenačenje ali za dokončni poraz. Vse se je razvijalo Marsovcem v dobro, toda nesreča je hotela, da so naslednji uspeh spet pospravili belozeleni z edinstveno pomočjo Marsovega branilca. Samo hip je olo treba pregledati situacijo in ko je bil zamujen ta hip, je bil že gol in Mars lokomotiv porazen. Res se je potem Marsu še enkrat nasmejala sreča ob prestrogo prisojeni enajstmetrovki, ki jo je spremeni v tretji gol, toda do zmage je bilo že davno predalec.

Se nekaj splošnih pripomb.

Ljubljana je večeraj dobljeni točki zasluzila po vsej pravici in Mars je navsegodaj lahko zadovoljen, da ni bilo hujšega, kajti pri Ljubljani so straljali mnogo in nevarno. Prav gotovo pa govori Marsu

samo v prilog, da je kljub silnemu pritisku — dejanskemu in še bolj moralnemu — vzdrljal igro odprto in ni klonil niti v najbolj kritičnih trenutkih. Seveda je bila stopnja vsega tega nogometa izrazito ljubljanska, za katero za zdaj nimamo nobene primerne primerjave, toda bodla, kakor koli, bilo je živahno in mestoma tudi zabavno, včas pa tudi zares dramatično. in obiskovalci so bili zadovoljni.

Navedimo zdaj vsaj še glavne dogodke! Ze v 5. min. si Mars pripravi dobro injekcijo; po neadnem prodoru se prundi malomu Zeljcu priloznost, da ukani Rožica, 1:0 za M. Lj. si kmalu opomore od prestantega presenečenja in začne profirati boj smiselno, toda ogromni in vsestranski Slamič je povsod na mestu. Potem se vendar enkrat zgodi nekaj, da prisodi sodnik prosti strel proti M. Lah pošlje z 20 m — v 20. min. je to bilo — silno bomba neubranljivo v cilj. Izid je izenačen 1:1. V 31. min sta spet na delu Lah in Krupa; prvi pozhene drugega in že je usnje drugič v mreži pri M. Ta izsilil pozneje nekaj kotov, toda od odmora ostane vse pri stajm.

V drugi polovici se tempo kar očitno stopnjuje. Pred golom Lj. je nekaj nevarnih gneč, ki pa se srečno končajo v oblikih prahu. Belo-zeleni so spet v napadu. Lah pošlje bombo, vratar obrani le napaj in že je na mestu Kroupa ki postavi piko na i in izid se glasi 3:1 za Lj. Loda M. se še ne uda, Predvsem se žilavo brani, sem in tja pa so udari tudi v napad. V eni takih akcij — slo je res kakor po niti — se žoga znajde pri Puskarju in gol je kakor pribito, 3:2 za Lj. To je znak za novo ofenzivo in vse nekaj kaže na izravnanje. Marsovcu delajo s polno paro, toda v resnici je Lj., ki pride v 36. min ob četrtega uspeha. Kroupa pošlje lahko žogo preko vratarja, ki je zapustil »v ločee; za njim stoji Piskar II., ki pa se elegantno izmakne usnju, da se zakotali v mrežo. To je 4:2 in konec Malsa za to nedeljo. 4 minute pred koncem strela Slamič enajstmetrovko in rezultat je rekuriran na 4:3.

Ljubljana: Rožič, Lah II, Vardi, Perharic, Sercer, Pelicon, Kroupa, Volčev, Lah I, Bertoneelj, Hacler.

Mars: Pavlica, Piskar II, Slamič, Drobež, Perko, Pišek, Piskar I, Fajon, Zigon, Zajc, Doberlet.

Sodnik: Makovec, stranska: Zajc, Safošnik.

Sporod prihodne nedelje 18. t. m.: v I. diviziji: Hrmes — Dopolavoro t. t., v II. diviziji: Zabjak — Mladika.

Nogomet po svetu

Italijansko prvenstvo in dve mednarodni tekmi v Zagrebu

Po italijanskih nogometnih terenih gre boj za točke in zadnje odločitve v njem h kraju.

V d. diviziji A. kjer manjka do zaključka le še 14 dni, sta v nedeljo zmagala oba še preostala kandidata, za senzacijo pa so poskrbeli razni outsidersi, od katerih kar štirje niso bili poraženi, od njih trije celo izven doma. Položaj v tabeli je na vrhu in tudi na koncu še nejasen in obeta do zadnjega vse mogoče rešitve.

Izidi XXVIII. nedelje v najvišji diviziji so bili naslednji:

Zamorska ženitev

Pisatelj Ferry Birke, ki je prebil mnogo let v Afriki, pripoveduje:

Mchari je bil lep moški, visok in stasit. Njegov poseben okras je bila preča v podobi križa na njegovem temenu, ki si jo je vsak teden s staro britovico lepo izbril. Mahari je imel poleg tega dolge, bele hlače in ognjeno rdečo srajco. Na desni roki je nosil čudovito lepo staro bakreno otročnico, toda na njegovi levi roki se je bleščala še dosti lepša zaplestina iz čeških biserov. K vsem tem prednostim je treba pristeti še to, da je bil upravitelj materiala na naši plantaži in je zares samo toliko kradel, da sem to opazil kvečjemu vsak teden enkrat.

Mahari je bil torej dobro situiran mož, to se je kazalo tudi v njegovem zakonskem življenju. Kupoval si je samo prvovrstne žene po najnižjih cenah. Četvero leto je že vreščalo in se pripravilo v njegovi koči, toda Mahari je mel pogumno srce in močno roko. Kadar mu je bilo ženskega vpitja preveč, je stopil počasi in zamisljeno do kože svojih žena, zagrabil je drobec za riž, ki je slonel ob steni, in je začel enakomerno deliti svojo zakonsko naklonjenost. Ko je odpravil ta posev v skladu z velikostjo in trdnostjo posrednih lobanj, se je vrnil dostojanstveno v svojo koočo, da bi užival obnovljeni pokoj.

Sveveda mu je njegovo pravilno ravnanje pomagalo do visokega ugleda pri vsakomer. V nobeni koči niso sadročili toliko riža, očiščili toliko kole, nabrali toliko lutija in pripravili toliko manioka, kakor v njegovem gospodinjstvu. Tudi njegov zaslužek je bil prav dober, saj je imel kot zgoraj omenjeni upravitelj čenosen posev. Plantaža mu je dajala plačo, Jelavci omacinji pa so mu odrajavali ljavke. Na plantaži smo imeli namreč češke in lahke krampce ter lopate. Kdor če nočel dobiti lahko orodje, da bi si prihranil nekaj napora, je kar Mahariju odrlil kačsko malenkost. Razen tega je Mahari lep rezlja, in mi je s tem pobral marsikakšen denar iz žepa. Bil je tedaj zakonski mož, ki sa ga moral v vsakem pogledu uroščevati.

Do tega prepričanja je prišel tudi alkali iz bližnje vasi, ki bi se bil rad že davno znebil ene svojih žena, pa si je Maharija izbral za novega lastnika tega bitja brez duše. Saj ni odločala očetovska skrb za Ogalino dobrobit — lepotica se je namreč imenovala Ogala — temveč iz Maharija ni bil rad iztisnil pošteno kupno ceno. Tako je torej alkali obiskal Maharijo, prinesel mu je kokoš v dar in je občudoval, kakor se spodobi, vse, kar je imel Mahari zemeljskih dobrin. Te so ga napotile, da je njegovo vrednost dvigal višje in višje. Mož, katerega je na ta način počastil, je svojo ceno enako premišljeno nižal in nižal. O Gogali nista spregovorila nobene besede.

Oče na ženitnih oglasih

Čez nekoliko dni se je alkali ponovno pojavil in je začel sistematično obrekovati Maharijeve žene. Toda srečni zakonec je prav tako navdušeno grdil vse ženske sploh da bi bil alkali skoraj pozabil na namen svojega obiska, tako so mu godila Maharijeva naznanja. Samo ob sebi je umevno, da nista z ničemer omenila Ogale. Počemu neki? Saj ni imela še nobene določne vrednosti. In kdo bi mogel vedeti, ali se bosta sploh domenila za kupčijo? Ogala je bila začasn predmet, ki ga imaš samo v misli.

Potem je prišel Mahari na pogovor k meni in si je hotel dušo izsmejati zavaljo alkali, ki mu je hotel prodati žensko. Nato se je pojavila nekega dne tudi Ogala na pozornici. Visoka in dobro rejena — kajti alkali jo je za kupčijo po vseh pravih vzrejal — je čepela pred Maharijevo kočjo s košaro sadja in vdano čakala. Skozl razpoke v ženski kočji je bujilo osem oči v morebitno peto kolo na vozu. Mahari je sedel pri meni na verandi in gledal z dolgočasno proti Ogalini. »Močna je,« je menil, »lahko bi ji dali prav velik drobec za riž, lahko bi tudi opravljala vsa dela na polju! Zakaj je ne kupiš, gospod?« Pojasil sem mu v tisočič, da ne bo v mojo hišo nikoli nobene ženske. »Pameten si,« je dejal Mahari, »toda tvoje življenje je drago. Ženske samo enkrat nekaj malo stanejo, tvoj bi boji (črni služabniki) pa te stanejo vedno na novo in ne delajo dosti.«

Ženitni ogled se je nadaljeval. Po Ogalnem nastopu je prišlo do odkritega pogajanja. Alkali je poudarjal, da je Ogala neutrudna za delo, da zna imenitno sejati riž, da pripravlja najboljše kus-kus, da ti očvre kostruna na najodličnejši način in da postavlja glede pletenja rogoznic vse druge ženske v senco. Mahari se je zakljul, da njma riževih polj, da kus-kusa ne je rad, da mu kostruni niso mar, a rogoznic ima cel kup. Pomenek je prešel v resni stadij, kajti Mahari je pričel v vsakem pogledu dvomiti o Ogalini vrednosti in jo manjšati. Bilo je nevljudno od njega, da je pri tem delal sklepe glede njenega roditelja, in tako sta se dekletov oči in njegov predvideni zet v kratkem času izgubila v neskončno prekljanje svojih medsebojnih prednikov. Drugi črnci so se sediti navdušeni okoli obeh mož, žvečljali so kolo in občudovali besedni vetok. Zdelo se je, da je kupčije konec. Po debati je pohite alkali domov in pretepel svoje žene enako, kakor se je videlo Mahariju primerno, da osreči svoje povzročiteljice vsega zla z lekcijo.

Toda stvar se je nadaljevala, seveda ne več okrog Ogale. Postala je javni dvoboj med kupcem in prodajalcem. V naslednjih dneh so sploh samo še posvali, prekljanji in se rogali. Moji boji so mi v stvari stalno poročali, kajti Mahari in alkali sta se me izogibala. Samo ob sebi umevno, da se je tudi meni splošno udeleževal v borbe in je vreščal in čevrjal cele dneve ter se ni da pomiriti niti s preizkušeni pripomočki. Alkali je čepel v toplih mislih v svoji koči. Mahari pa je neprestano divje vrteočil. Ogalina pamet je bila še tiskana, da se je dekle držalo čim bolj daleč. Toda alkali ni bil zamen na glasno kot velik čarovnik. Nenadno se je pojavila govorica, da je Mahari prestrašen, da bi si kupil Ogalo. Potem so spet govorili, da je sploh preubožen. In da se boji svojih ostalih žen. Toda Mahari je bil »emetan« molča. In nekega dne mi je prodal rav leprezbarjijo, pa ne za denar temveč za par starih evropskih čevljev. S tem buvalom se je razkazoval ljudem, kajti zvedel je

bil, da so čevlji najbolj skrita alkalijeva želja. Alkali je čevlje na Maharijevih nogah res opazil in se tisti trenutek se je opil s palmovim vinom. Mahari je žarelo od zmagoslavlja.

Ogalin plašč

Potem se je zgodilo nekaj, kar je pretreslo vesoljno vas. Nekega dne je prijko rakal alkali s svojimi pristaji in je pogajal pred seboj Ogalo tako oblečeno, kakor ni bil še noben človek videl. Ogala, ki se je kazala drugače razen kakšnih malenkosti tako, kakršno je Bog ustvaril, je nosila pravi plašč. Bil je bel in tako rekoč naravnost iz trgovine prinesen, če se hočemo po evropsko izraziti. Dekletovo močno telo je plašč do kraja zpolnjevalo, tako da se niti gumbi niso uali zapeti. Može so strmeli, ženam so se ustavile besede, otroci so vekali, mojemu boju je padel vroč likalniki na nogo in celo starci so se čudili. Dečka Ogala je bila prčlja. Nenadno je bila tako lepa kakor nobena druga ne. Na njej je bilo to, kar je med ljudmi doslej še vedno delalo zmedo: nekaj novega, nekaj nezasišnega. Alkali je obraz je bil siv od zadovoljnosa. Ogalin pa siv od strahu. Mahariju so stopale oči iz jamic.

Položaj se je bil do temelja spremenil. Vsak boljši mož si je hotel Ogalo kupiti, toda samo »Ogalo v plašču« Tega večera se je sestel zbor na velikem vsakem trgu, kakršnega v džunglah in goščah še niso bili doživeli. Alkali je imel govore. Mahari je imel govore. vsakdo je hotel govoriti. In vsak je čenčal svojo modrost tako glasno, kolikor je mogel. Celotno ženske so smele vmes klepetati, tako hudo je bilo moče obrnilo drugam.

V debati sta bila dva aduta: Maharijevi rjavi čevlji in Ogalin beli plašč. Lju-

dje so prežvečali neverjetne množine kole, pokadili cele gore cigaret in govorili kilometrske govore. Ničče pa ni govoril o Ogalini. Alkali je s pohlepno opazoval Maharijeve čevlje, toda čeno je navijal čedalje višje. Mahari, bogatin, je ponujal čedalje manj. Bila je klasična kupčija. Mahari je prisegal, da noče ničesar kupiti, alkali je vreščal, da noče ničesar prodati. Množica je tulila in skledala stave, kdo bo prvi izgubil živca.

Tisti, ki so stavili na Maharijo, so dobili. Alkali je nenadno znorel. Kaj sta ga brigala Ogala in nje beli plašč? Ali mu je bilo kaj do volov, ali jih je potreboval? Imel jih je dovolj. Tudi ovac ni hotel. Hotel je samo eno — čevlje! Dva metra od njega so ležali vabljivo na rogocnici in so ga magično pritegovali nase. In nenadno je planil alkali tuleč na čevlje in si jih prisilil na prsi. In trenutek pozneje se je Mahari vrgel na Ogalin beli plašč.

Ta situacija je bila nekaj popolnoma novega v ženitni kupčiji, zato je vse umoknilo — dokler ni pričela Ogala cviliti, ker ji je sapa pohajala pod Maharijevimi železnimi pestmi. V vsakem primeru pa se je bilo zgodilo dejanje, kupčija je bila zavzela trdne oblike, razburjenje se je poleglo. Alkali je svoje noge hitro prisilil v čevlje in je bil srečen do kraja. Mahari si je bil pridobil plašč. Toda mož se ni bil zadovoljen, ker je plašč še vedno visel na Ogalinih rameni. Sveveda pa to ni trajalo dolgo. Mogočen stok je zaznamil da je bil plašč zamenjal svojega gospodarja in s tem se je Ogala popolnoma in sploh izkijučila. Zdelo se ji je primernejše, da se umakne čvilec za kočo. Ostala pa sta sredi občudovalcev Mahari v belem plašču in alkali v rjavih čevljih — dva do kraja srečna zamorca. Na Ogalino ni nihče mslil. Čemu neki? Mahariju se je beli plašč vsekokoli dosti bolj prilagal.

MODA IN DOM

Nekaj novih podrobnosti

Novega kostuma se ne moremo zamišljati s stariimi, oguljenimi rokavicami. Pač pa lahko nosimo pri starem kostumu lepe nove rokavice, ki mu dajo neko sveže obeležje, zlasti če

so rokavice izdelane iz tvoriva svetle barve in okrašene z dvojno prešitimi šivi, azurji in robčki. Sprico znamc preprostosti sodobne mode odtehtajo namreč takšne malenkosti vse ostalo okrasje. Tudi nova torbica iz pomladne svetlega tvoriva — iz usnja blaga ali iz klubovine — daje stari obleki ali staremu kostumu nov, eleganten videz.

Obleka s tremi obrazi

Obleke so spremenljive reči — iz ene same obleke lahko napravimo več različnih modelov, da skoraj ne bo več spoznat osnovnega kroja. Obleka, ki jo imamo v mislih, je nad vse preprosta in sestoji iz dolgega tesnega žvota in nabranega krila. To obleko pa lahko spremenimo, da ustreza različnim okusom. Ženski nežnega čustvovanja bo najbrže všeč okrasje iz belih kleklanih čipk, ki obdajajo izrez, rokave in

deloma tudi boke. Bolj »damsko« učinke ista obleka, če jo okrasimo z nabranimi programi čez boke in preko ramen. Mladostno razgibano pa deluje obleka, če jo okrasimo s svežimi našivi iz rdečih vrvice. Modri je torej lahko slediti če znamo njene stvaritve vselej prilagoditi svojemu okusu. — Pomagajmo si s smel!

Namesto gumijastih podvez za moške noge, vice spletemo lahko raztegljive proge z bom baža iz katerih sestavimo podveze. Na glo nasnujemo 14 zank in pletemo navzgor in nazaj: same desne — trak ki ga tako d bimo, pa je dovoji elastičen da nam nekako nadomest pravo elastiko

Deške naramnice ni treba da bi bile iz usnja ali drugega dragega tvoriva. Iz ostankov volne ali prejice jih lahko same spletemo, in sicer

tako, da naredimo progjo, ki veže naramnice spredaj počez, nekoliko širšo in jo še okrasimo z barvastim vezanjem.

Same si naredimo potnice. Po vzorcu starih potnic ukrojimo za vsak par potnic po štiri polmesecce iz lahkega tvoriva in štiri polmesecce iz tkanine, ki vsrkava mokroto. Pri tem seveda pazimo, da urežemo potnice nekoliko širše, kolikor nam je potrebno za šiv. Nato urežemo še štiri kose iz kakega nepremočljivega tvoriva ali iz gumirane tkanine, te pa ukrojimo: ne da bi dodale kaj roba za šiv. Napravimo si še 1 cm dolgo, posušeno urezano progjo, ki ustreza dolžini notranjega roba potnice. Posevno progjo preganemo po dolžini na polovico in jo nalepimo na polmesecce iz nepremočljive tkanine. Pustimo jo, da se posuši, se prej pa jo obežimo. Gumirani polmesecci bodo tako držali skupaj brez kakršnega koli vboja. Medtem pa presjemo druge snave potnice na notranji strani s strojem in sive nekoliko zarezamo, da ne vleče, in pretikamo. Zdjaj položimo vse tri sloje drugega na drugo, upogujemo robove in jih sestavimo s skritimi vbodi.

Uspešne želodčne operacije

Iz Berlina poročajo: K najtežjim operativnim posežkom, ki jih pozna moderna kirurgija, spada odstranitev človeškega želodca. Razumljivo je, da se za posežek te vrste odloči kirurg le v izrednih primerih, ko ni pacijentu mogoče drugače rešiti življenja. Odstranitev želodca je potrebna posebno tedaj, ko je točno ugotovljeno, da boluje pacient na želodčnem raku ter ga ni mogoče rešiti drugače kakor z izločitvijo tega organa. Profesor za trebušne operacije, specialist dr. Hans Finsterer, ranočelnik splošne bolnišnice na Dunaju poroča, v strokovni reviji »Wiener Medizinische Wochenschrift«, da so operacije te vrste, pri katerih se zdržič požiralnik neposredno s tenkim črevesom, zelo tvegane ter podvržene nesigurni usodi. Kaj je vzrok tega? Zdravnkove izkušnje pravijo, da šivi, ki imajo dolžnost držati skupaj požiralnik in tenko črevo, često popustijo. Kadar se to zgodi, pa lahko nastopi katastrofa. Vendar se je v zadnjih letih tovrstni operativni postopek znatno izboljšal in kirurgija je dosegla take uspehe, da lahko smatra danes mnoge paciente, nad katerimi bi bila prej obupala, za rešene.

Dr. Finsterer s pacienti lahko dokáže, da je njegova teorija pravilna. Nekateri bolniki, katerim je odstranil želodec, pravijo, da se počutijo tudi brez želodca ugodno ter ne čutijo nobenih pomanjkljivosti. Posebno značilno pa je, pravj dr. Finsterer, dejstvo, da so ga mnogi bolniki te vrste zagotavljali, da imajo naravnost velik občutek lakote. To dejstvo tembolj osupne, ker je doslej vladalo prepričanje, da nastaja občutek lakote v praznem želodcu. Po izkušnjah dr. Finstererja se je telo bolnikov, katerim so izrezali želodec, izvrstno prilagodilo novim pogojem prebave. Ni malo primerov, ko so se bolniki celo zredili in postali težji. Teoretična anemija, katero je pričakoval dr. Finsterer skoro vedno po takšni operaciji, se ni uveljavila niti v enem primeru, s katerim je imel dr. Finsterer opraviti.

Ruski car Peter Veliki

Peter Veliki se je nekoč razjezil na tatove in se je namenil izdati ukaz da vsak občen kogor bogdo zalotil pri tatvini. Toda senator Ivanovič mu je odsvetoval tako stroge kazni z besedami: — Nikar ne stori tega! Ali hočeš ruski car biti brez Rusov. Saj vendar krademo vsil!

Napoleon

Nekoč je navsegodaj stopil v cesarjevo sobo zebni zdravnik Napoleona očitno prav razdražen ker se je bil malo poprej spri s vsajim pomočniki. Napoleon, ki je bil baš odlično razpoložen je opazil mrki zdravnikov obraz in ga vprašal brez ovinkov: — Kaj pa je vaš doktor? Ali so vam morda pomrli vsi bolniki? — To pa se ne je meni! kratko zdravnik — Če je tako potem ste vsi zdržič doživeli kaj bolj neprijetnega. Ali vam niso morda vsi naenkrat ozdraveli?

WILKIE COLLINS

Nezadosten dokaz

Detektivski roman

»Tudi ta gospa ne?« je vprašal gospod Dexter in pokazal name.

Arieline očl so za sekundo blodile naokrog.

»Naj le poskusi!« je zagrozila ljubosumno. »Naj se vas dotakne, ako se drzne!« Dexter se je jel smejati.

»Dobro je, uboga moja Ariela! Za trenutek naj si tvoj razum odpodije, vrni se k tvoji vsakdanji nalogi, razčeši mi brado.« Mehanično je nadaljevala pohabljenka svoje delo. Pomalem je izgnil sijaj iz njenih oči, izraz z njenega obraza in roke so se spet okorno pregibale.

Smeje se je povzel Dexter, zadovoljen s svojim uspehom:

»Nadejam se, da vas je ta majhen poskus zadovoljil. Ste videli? Dremajoč razum, moje sestrične je podoben godalu v mojih rokah. Ugaja ji, da ravnam z njo kakor z godalom, najbolj pa ji ugajajo povesti, ki ji jih pripovedujem. Čim bolj grozne so te povesti, tem raje jih poslušaa. Jako je zabavna. Nekega dne vam pokazem ta prizor.«

Po teh besedah se je poslednjič pogledal v zrcalu. Samovšečno je dejal:

»Zdaj sem nared, lahko greš, Ariela!« Ubogljivo kakor domača žival je šla Ariela s svojim težkim korakom iz sobe. Ko je šla mimo mene, sem ji želela lahko noč, a ni mi odzdravila; še pogledala me ni. Spet se je izpremenila v brezdušno in brezdušno bitje.

»Valerija, najin gostitelj čaka, da mu poveš, čemu si prišla,« me je opomnila tašca.

Dexter je obrnil svoj voziček, da se je nahajal zdaj pred mano, v svitu svetilke. Zdjaj sem lahko videla njegov izredno bister obraz, njegove velike, svetle, modre oči, dolge kostanjeve lase, njegove nežne roke, fine in bele, močan vrat. Pisana orientalska halja, razprostrta preko vozička, je zakrivala njegovo pohabljenost, ki je tvorila tako žalostno nasprotje s to lepo glavo in oprsem. Oblečen je bil v jopo iz črnega velurja, speto na ramenu z gumbi iz mala-hita. Na zapetjih je nosil čipkaste rokave, kakor so jih nosili v prejšnjem stoletju vite.

Nisem videla na njem ničesar, kar bi moglo pričati o blaznosti. Edini nedostatek, ki sem ga mogla čpaziti na njegovem obrazu, so bile majhne gubice v očesnih kotičkih; toda poteze se bile dovršeno lepe.

»Nu, gospa Valerija,« je dejal s toplim glasom, »se mi zdaj še bojite?«

»Nikakor ne, gospod Dexter.«

Njegove modre oči, mile kakor ženske oči, prosojne kakor otroške oči, so me gledale s čudnim izrazom, ki me je vznemirjal in zmedel.

Icigo me je gledal s svojim pogledom, ki je sprva izražal začudenje, nato ga je prevzelo novo čudo, sklonil je glavo do ramena, dvignil roke, kakor da nekaj obžaluje, mrmljal je pretregnane stavke, kakor da hoče izraziti skrite in otožne misli, ki se je zdelo, da ga vodijo daleč od sedanjosti nekam v daljno preteklost. Tu in tam sem razočila kako besedo.

»Obraz je lepš... Ne... ne... ne lepši obraz... kateri obraz je bil kdaj lepši od njenega? Je nekaj... ne vsa njena milina. V čem je tista podobnost, ki vzbuja v meni spomin na njo?... Morda drža glave? Uboga mučenica! Kakšno življenje! In kakšna smrt!«

Me je nemara v teh trenutkih primerjal z žrtvijo strupa, s prvo ženo mojega moža? Ako je bilo tako, tedaj jo je moral ljubiti. Da, ni bilo mogoče prezreti boleznega prizvoka v njegovem glasu, ko je govoril o njej. Da, občudoval jo je živo in objokoval

jo je mrtvo. Nestrpno sem čakala, da bo povedal še kaj več o prvi ženi mojega moža, a iz njegovih ust ni bilo nobene besede več. Nova izprememba je nastopila v njegovih mislih. Dvignil je glavo in kakor da se je nenadoma prebudil, je pogledal okrog sebe, kakor bi utrujen človek pogledal tistega, ki ga je motil v globokem spanju.

»Kaj sem storil?« Zgrozil se je in vzdihnil. »O ta hiša v Gleninchu! Ali se nikdar ne bom mogel iznebiti teh spominov?«

Približal se je gospe Macallanovi, prijel jo je za roko in jo potegnil k sebi, da se je morala skloniti k njemu. Vneto ji je jel šepetati na uho. Toda govoril je tako glasno, da sem ga za lahkoto razumela.

»Poglejte jo! Ali ne vidite, ne rečem v njenem obrazu, temveč v njeni pojavi, neke podobnosti s prvo Evstahljevo ženo?«

»Prazna domišljija,« je odvrnila moja tašca. »Nobene podobnosti ne vidim.«

Nestrpno ji je stresel roko. »Govorite vihu, utegne naju slišati!«

»Oba sem vašu slišala,« sem dejala. »Brez skrbi lahko govorite sprito mene, gospod Dexter. Vem, da je imel moj mož drugo ženo in vem, na kak način je umrla. Brala sem proces.«

»Brall sti zgodbo življenja in smrti mučenice!« je vzdiknil.

Okrenil je svoj voziček in nežno sklonil glavo, z očmi polnimi solz.

»Ničče je ni znal pravico ceniti,« je dejal. »Ničče razen mene, ki sem jo tako dobro poznal.«

Moja tašca je nestrpno stopila po sobi. »Ko boš gotova, Valerija, mi povej, da greva,« je dejala. »Ne smeva pustiti predlo-go čakati kočijaža in konjev na tem odprtem in mrzlem kraju.«

Preveč me je zanimal razgovor, ki ga je bil načel Dexter, da bi mogla zdaj oditi. Napravila sem se, kakor da je nisem slišala, položila sem roko na voziček, da bi ga potegnla bliže.

»V vaših izjavah ste izpovedali, kako visoko ste cenili pokojnico,« sem dejala. »Mislilim, da imate nek svoj nazor o tej skrivnostni smrti.«

Dvignil je oči in me pogledal z namršeniimi obrvmi in z nezaupanjem.

»Kako veste to?«

»Prišla sem na to misel, ko sem brala poročilo o procesu. Državni pravdnik vas je vprašal približno isto, kar sem vas zdajje vprašala jaz. Nimam prav nobenega namena, da bi vas žalila, gospod Dexter.«

Obraz se mu je nenadoma zjasnil, nam-smehnal se je in položil svojo roko na moje. Ob tem dotiku me je obšel mraz. Živci so mi zadržali. Naglo sem odtegnila roko.

»Prosim vas, da mi oprostite, ako sem vas slabo razumel,« je dejal. »Zares imam svoje mnenje o njeni smrti.«

Utihtnil je in me nemo, a pozorno pogledal.

»Imate tudi vi kak svoj nazor, bodisi o njenem življenju ali o njeni smrti?«

Odgovorila sem le na prvo vprašanje. »Da.«

»Ali ste komu govorili o tem?«

»Ne, doslej še nikomur.«

»Čudno! Kaj vas zanima mrtva ženska, ki je niste nikoli poznali? Iz kakšnih razlogov ste prišli danes k meni? Hočete vedeti kaj o njenem življenju ali o njeni smrti?«

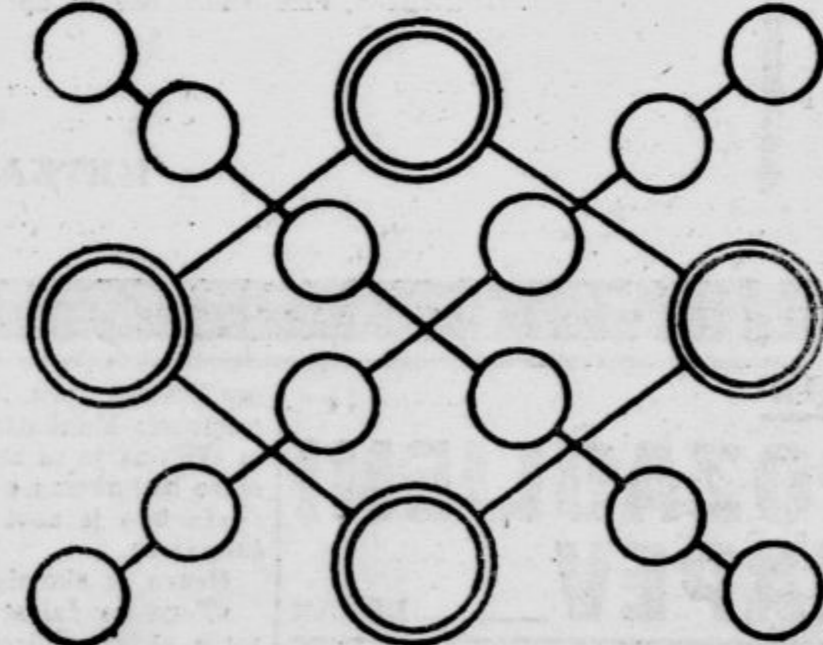
»O njeni smrti.«

Kakor v obupu je sklenil roke, nato si je zakril obraz z rokavi, kakor v napadu nenadne bolečine.

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

- 175. Kako merijo rokavice za boksanje?
- 176. Katera dežela ima največjo industrijo vžgalic?
- 177. Kako se imenuje četvorica običajnih kočnih funkcij?
- 178. 0 do 15 je enako 40. Številca 0 do 15 je postaviti v kroge ta-

- 172. Grški zgodovinar, Sokratov učenec, je bil Ksenofont.
- 173. V Stari Rusiji se je ukaz imenoval zakon, odlkok.
- 174. Križanka. Vodoravno: 1. znak, 4. vrag, 7. sroboč, 10. Re, 12. iver, 13. lo, 14. Ana, 16. A. G. (Aktiengesellschaft), 17. nem, 18. kri,

ko, da dobimo v krogih vsake preme diagonalne črte in v četvorici podvojenih, večjih krogov vsoto 40.

Rešitev nalog 10. t. m.:

171. Utraktivisti so bili zmerno krilo haktivstov.

Drobne zanimivosti

Za rojstvo berke je zvedel po 35 letih. Kinematografski artist Romolo Giordani je natančno pred 35 leti odpotoval v Pariz s svojo mlado nevesto, nato pa je Pariz zapustil ter se vrnil v Italijo. Od tistega časa ni imel nobene vesti več od svoje zaročenke. Šele zdaj je Giordani izvedel da se mu je pred 35. leti v Parizu narodila hči ki je zvedela za očetov naslov italijanske oblasti so hčeri dale dovoljenje, da obišče očeta ki se močno veseli »videnja

letna Margherita je ostala na mestu ter so jo žebelale tako opikale, da je kmalu nato umrla. Tele s šestimi nogami in tremi gljavami. V levu živinorejca in kmeta Giovannia Bolgie v Meolu pri Benetkah je krava švicarske pasme povrgla nenavadno tele. Nestvor je imel šest nog in tri glave, od katerih je bila ena normalno velika, druga manjša, tretja pa je imela samo oči ter je bila brez gobca. Tudi ostali del trupla so kazali razne nenormalnosti. Tele je sesalo z dvema gobcema, hrana pa se je stekala v en sam želodec. Nestvor je živel tri dni, potem je poginil.

Križem sveta

700 let Stettina. Pomorsko in vojaško mesto z največjim pristaniščem na Vzhodnem morju in tretjim po vrsti v vsej Nemčiji Stettin je 3. aprila praznoval 700-letnico obstoja. Leta 1243 na ta dan je vojvoda Armin I. podelil mestu magdeburške inestne pravice in poklonil ozemlje v obsegu 8000 jutrov. V teku let je Stettin imel dogodkov polno zgodovino. Naj omenimo samo nekatere: V 30letni vojni se je združil z zadnjim pomeranskim vojvodom Gustavom Adolfom. Leta 1677 je Veliki knez mesto pet mesecev oblegal in ga popolnoma razdejalo. Leta 1720 je bilo vključeno po Frideriku Viljemu I. v prusko državo, leta 1906 pa se je brez boja predalo Francozom. Pod Friderikom Velikim je mesto začelo znova procvetati in je nato, v teku let postalo največjše pristanišče na Vzhodnem morju.

Sneg na Vezuvi. Po nekaj dnevih občutnega mraza v okolici Napolija je na Vezuvu zapadel sneg. Sneg je pobelil tudi teme in pobočja hriba Amiatia.

Cudna pota strele. V Mnevi pri Cataui je te dni razsajala sloviča nevihta. Med neurjem je udarila v hišo Francosa Camplina strela, ki je požgala električne žice, porušila v hiši električno svetilko, rotom preskocila skozi okno za streho, jo popolnoma obkrožila, nato pa nadaljevala pot okrog cerkve sv. Sebastijana, gisala krog okoli kipa sv. Sebastijana ter našla izhod skozi zakristijo na prosto Ljudje, ki so opazovali nenavadno pot strele, so bili seveda močno osupli. K sreči ni strela zahtevala nobene žrtve.

Prepovedano izdelovanje žganja na Angleškem. Angleška vlada je prepovedala dobavljanje kakršnega koli žita, ki ga uporabljajo tvorničarji za izdelovanje žganja. V bodoče bodo smeli izdelovati žgane pižke samo s posebnim dovoljenjem pristojnega ministrstva.

Leto dni po ženi smrti je umrl mož. Klesar Vincenzo Tacchini, star 45 let, doma iz Verbanije Palanze, je izgubil ženo pred letom dni. Na obletnico žene smrti je obiskal njen grob na pokopališču, na povratku pa mu je nenadoma postalo slabo in se je zgrudil na tla. Ko so poidicali zdravnika, je ta ugotovil, da je Tacchinia zadela srčna kap.

Svedski tenorist na glasbenih svečanostih v Firenci. Svedski listi poročajo, da je bil povabljen v Italijo znani tenorist Björling, najboljši pevec med svedskimi tenoristi. Björling nastopa posebno uspešno v Verdijevem »Trovatoru«. V Firenci so sodeloval Björling pri odnotnih glasbenih svečanostih meseca maja pod taktirko dirigenta Vittoria Guala.

Nad milijon delavcev je deležnih kosila brez nakaznic. Iz Rima poročajo, da je po navodilih rimske vlade nad milijon delavcev deležnih ugodnosti topllega kosila brez živilskih nakaznic. Kosila prejemajo delavci proti plačilu neznatnega zneska.

Originalna dediščina. V Buenos Airesu je umrl lastnik neke prodajalne za čevlje, ki je zapustil svojima sinovoma 400 parov čevljev. Vsak sin je podedoval po očetu 200 parov čevljev, s katerimi bo preskrbljen menda do svoje smrti.

Smrt Conrada Veidta. »Pester Lloyd« poroča, da je v Los Angelesu umrl znani filmski igralec Conral Veidt. Veidt je uškal 50 let ter se je proslavil še v dobi nemega filma. Zadnja leta je nastopal kot igralec v gledališču.

Ko je šel zdoma je imel štiri, ob povratku pa je našel sedem otrok. Težak Rocco Esposito, star 35 let, stanujoč v Chietiju, je nedavno odšel zdoma ter se poslovil od žene in štirih otrok. Ves dan je naporno delal, zvečer, ko se je vrnil k domačemu ognjišču, pa so mu povedali, da je žena porodila trojčke. Vsi trije novorojenci so moškega spola ter so jih krstili na imena Vittorio, Benito in Italo.

Umrl je filmski igralec Harry Baur. V Parizu je umrl zadet od srčne kapi znani filmski igralec Harry Baur. Baur je bil filmskemu občinstvu dobro znan po svojih vlogah. Kreiral je postave Tarasa Bulbe in Rasputina, nastopal pa je tudi z velikim uspehom v Hugojevih »Bodnikih«.

Nov zemljevid vzhodne Evrope. Ravenstelnovo založništvo zemljevidov je pravkar izdalo nov zemljevid vzhodne Evrope. Karta sega od severnega rta do Srelozemskega morja, od nemških meja ter od Balkana do Urala ter preko Kaspijskega morja. Zemljevid vsebuje tudi nova imena krajev Sovjetske zveze ter je posebno jasen v prikazovanju prometnega omrežja, zlasti v zadnjih letih zgrajenih železniških prog.

Obsojen angleški general. General sir Percy Laurie, ki ima važno službo v angleškem vojnem ministrstvu, se je moral nedavno zagovarjati pred londonskim sodiščem zaradi nedovoljene uporabe živilskih nakaznic. Prejmal je namreč dvojne nakaznice, ker je bil zabeležen v nekem seznamu kot upokojenec, v drugem pa kot aktiven vojak. Sodišče ni verjelo njegovemu zagovoru ter je obsodilo generala na 550 funtov globe.

Nov italijanski prevod Tristana. Prof. Vincenzo Errante je prevel v italijansko zgodbo o Tristanu in Izoldi. Errante se je izkazal kot izvrstnega prevajalec Hölderlinovih pesmi in Götthejevega Fausta.

Kmetijska dela v Ukrajini. Iz Berlina poročajo, da se kmetijska dela v Ukrajini povoljno razvijajo. Zetev obeta obilen pridelek, delovnih sil je tudi dovolj na razpolago. Posebno živahno je v tvornicah za izdelovanje mesnih konzerv. V Rovnu je bila ustanovljena družba »Landesmaschinenindustrie Ukrainas«, ki bo skrbela v prvi vrsti za popravila kmetijskih strojev na ukrajinskem ozemlju. Istotam je bila ustanovljena družba »Torfc«, za izkoriščanje ukrajinske šote.

Potresni sunki v Španiji. V Seguri, Ceuti, Lorqui in Molina de Segura v Španiji so te dni občutili več potresnih sunkov. Škoda ni velika. O človeških žrtvah ne govori nobeno poročilo, pač pa so potresni sunki povzročili med prebivalstvom precej strahu.

Smrt projektanta prve nemške podmornice. V Kelmorajnu je umrl 63 letni inženir Gustav Berling, ki je zgradil 1. 1904 po naročilu tedanjega mornariškega ministrstva prvo vojno podmornico Nemčije. Berling je osebo vodil prve poskuse s podmornico, ki je bila splovljena 1. 1906 kot »U 1«. Ta podmornica se je pogreznila do 30 m brez posadek. Šele potem, ko se je ta poskus obnesel, so začeli delati poskuse s posadkami. Podmornica inž. Berlinga je merila v dolžino 50 m, izpodirivala je 237 ton, poganjali so jo stroji, ki so razvijali 400 k. s. ter je vozila z brzino 10,8 vozlov. Oborožena pa je bila samo z eno cevjo za torpede ter je vozila s seboj dva torpoda premera 35 cm.

OTVORITEV

Javljam, da sem otvorila

nov brivsko frizerski salon

in se cenj. damam in gospodom priporočam.

Obenem se zahvaljujem svojim cenjenim klijentom v Trebnjem za dosedanje naklonjenost.

JEREB VILMA

OTVORITEV

Zaradi utajenih davkov ga je pekla vest

Na glavni davčni urad v Marsellu je prišel te dni neki moški, ki je izrekel namero, da bi plačal 5 milijonov frankov. Izjavil je, da hoče povrniti znesek, ki ga je svoj čas pri napovedi davčne osnove utajil. Svoje ime ni hotel povedati. Kljub temu so seveda na davkarji ustregli njegovi želji in mu dali za lepo petmilionsko vsoto pobotnico, ki se je glasila na ime »Neznan moški«.

Odlikovanje japonskega raziskovalca tuberkuloze

Nemška vlada je odklikovala japonskega zdravnika dr. Arimo, ki si je pridobil izredne zasluge na polju raziskovanja tuberkuloze. Dr. Arimo je izročil Nemčiji večjo količino zelo učinkovite injekcije, s katero je mogoče doseči v boju proti jetiki lepe uspehe.

Nove elementarne katastrofe v Mehiki

Iz Mehike poročajo o novih potresnih katastrofah. Blizu starega mesta Parangaricutira je začel znova bruhati ognjenik Paracutin. Lava je zalila že več kmetij, v nevarnosti je pa še mnogo krajev v okolici ognjenika. Prebivalstvo ogroženih krajev se je v strahu razbežalo na vse strani. Ponekod je pokrila lava zemljo 20 cm na debelo. Posebno težko škodo je utrpelo kmetijstvo.

Bolgarski tobak lanske letine

Bolgarski ministrski svet je na eni svojih zadnjih sej odobril več osnutkov zakonov, ki bodo zdaj preloženi sbranznu. Med drugim je bila odobrena naredba tobačne lanske letine. Naredba prinaša vse podrobnosti in pogoje, pod katerimi se bo kupoval od pridelovalcev lanske tobak. Tobak lahko kupujejo vsi trgovci, ki imajo izvozna dovoljenja. Financiranje tobačne trgovine prevzamejo nekatere velike banke, ki morajo izvoliti v ta namen poseben odbor. Tobačni semji so bili otvorjeni v pokrajinah Skoplja in Bitolja 20. marca, v Stari Bolgariji 25. marca, v Traciji pa 1. aprila, ker se je pričela letos pomlad zelo zgodaj.

Izkopanine na norveškem otoku

Pred kratkim so na Norveškem otoku Kraakeroy izkopali na težko dostopnem mestu ostanke zidu vaške utrdbe, ki so jo zgradili verjetno še Winkingi. Sodiijo, da so izkopanine nastale v 5. ali 6. stoletju. Naselbina je stala na 53 m visokem skalnatem bloku in je merila 70 m v širino in 230 m v dolžino.

Rodinov film

V Franciji so izdelali film, ki zelo živo prikazuje življenje in veliko umetnost slovenske kiparja Avgusta Rodina. Film je bil izdelan pod vodstvom konservatorja pariškega Rodinovega muzeja Jurija Grappea.

Čitateljem v Srbiji

Na vprašanja od raznih strani sporočamo čitateljem »Jutra« v Srbiji, da se lahko na naš list tudi naročijo. Naročnike sprejema tvrdka PRESSA A. G., Beograd, Vlakovičeva 8 (tel. 25-552 do 25-555; pošt. pretniac 630). Tja se je obračati tudi z reklamacijami glede dostavljanja lista. — Mesečna naročnina znaša Din 96.—

INSERIRAJTE V »JUTRU«

Ogromna večina oglaševalcev se obrača na **»JUTROV« OGLASNI ODDELEK**

V SAK
naš naročnik je zavarovan

ALI
ste poravnali naročnino?

†

Strti v neizmerni boli sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je prenehalo biti zlato srce ljubljene soproge, hčerke in sestre, gospe

Zore Zupan roj. Rijavec

Pogreb nepozabne pokojnice bo v torek ob ½3. uri popoldne v Žal — kapela sv. Andreja — na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, Gorizia, dne 12. aprila 1943.

Globoko žalujoči mož **SILVO,**
MATI in sestra **IRENA**

ZAHVALA

Vsem, ki so spremili našo ljubo mamo

Heleno Magister, vdovo Zakotnik

na poslednji poti, jo bogato obsuli s cvetjem, nadalje vsem, ki so z nana sočustvovali, izrekava najprisrčnejšo zahvalo.

Sv. maša zadušnica bo v sredo, dne 14. aprila ob 7. uri v cerkvi svete Družine.

Ljubljana, 12. aprila 1943.

Žalujoči: **CIRILA, MINKA**

†

Potrtim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nas je zapustil naš dobri soprog, oče, tast in dedek, gospod

KRAJNC IVAN

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v sredo, dne 14. aprila 1943 ob ½3. uri popoldne v Žal — kapelice sv. Kristofa — na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, Kamnik, dne 12. aprila 1943.

Žalujoče rodbine:
KRAJNC, PUC, URBANJA

†

Mesto posebnega obvestila.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo, da nas je danes v 55. letu starosti po dolgotrajnem težkem trpljenju zapustil naš ljubljeni, nepozabni soprog, oče, stari oče, brat, tast, svak in stric, gospod

LEO MATAJC

uradnik T. P. D. v pokoju in posestnik

Na njegovi poslednji poti spremimo našega dragega pokojnika iz doma žalosti na domače pokopališče dne 13. t. m. ob 4. uri popoldne.

Stražišče, dne 10. aprila 1943.

MILKA MATAJC roj. HROVAT, soproga; dr. LEO, DANICA por. ROT, SAVINA por. SKAKIČ, otroci; FANI por. DOLENC roj. MATAJC, sestra; BLATA roj. LINZNEB, sinova; ing. VLADIMIR ROT, ing. VOJISLAV SKAKIČ, zeta; VOJKO, vnuk, TATJANA, vnučinja

Nenadoma nas je zapustil v Petrinji, kjer je bil tudi pokopan, naš najboljši mož in oče

Božidar Betriani

šolski nadzornik v pokoju

LJUBLJANA, PETRINJA, dne 10. aprila 1943.

TONČKA, soproga

METKA, DARA, NEVENKA, hčerke

A. ALEXANDER: 14

POZABLJENI NAPEV ROMAN

»Strica imate, kaj ne?« je vrnil Hearn vprašanje. »Temu stricu je ime Frederick Manhattan, jelite?« In ko je Dora lahko prikimala, je nadaljeval počasi, naglašaje vsako besedo: »Nu torej, Manhattan je postavil vašo sestro Evelino za edino dedično vsega svojega premoženja.«

Na obrazih obeh sestra se je pokazalo silno začudenje.

»Evelina njegova edina dedična?« je nejeverno vzkliknila Dora.

»Jaz njegova dedična?« je ponovila Evelina kakor odmev.

»Vaše besede pojasnjujejo marsikaj, gospod Hearn,« se je oglasil zdravnik. »Med drugim tudi sročnji poskus ugrabljenja moje bolnice. A kako naj si potem razložimo nenadno opustitev te namere? Morebiti je bila brzojavka malopridneža samo izgovor, da se je mogel odločiti izvedbi naklepa, ki bi bil zaradi moje odločnosti že tako težko uspel...«

Hearn je odkimal.

»Wilkinson odposlanec se ne bi bil niti za trenutek obotavljal sprožiti svoj samokres, ko bi se mu bili res uprli. Ne, vzrok odpovedi je mnogo bolj preprost: Manhattan je ta čas preuredil oporoko, in Wilkins je to neutegoma zvedel; zastran tega ne more biti dvoma.«

»In kdo je novi dedič?« je z žarečo glavo vprašala Dora.

Hearn je skomignil z rameni.

»Tega žalost nisem mogel dognati, kajti notarje veže poklicna skrivnost. Podatke o prejšnji oporoki sem dobil le zato, ker se razveljavljeni spisi položijo, ad acta, na kar si jih lahko vsak ogleda.«

»Manhattanov dedič res ne bi hotel biti,« je po kratkem molku rekel ravnatelj bolnišnice. »Kolikor je moči sklepati, ima Wilkins vključbo notarski poklicni skrivnostni možnost, da zve vsebino oporoke, in dediči so zaradi tega v največji nevarnosti.«

Kapetan se je nasmehnil.

»Nič kaj gotovo ni, da bi se Wilkinsu to pot posrečilo zvedeti vsebino oporoke; točno pa je, da grozi dedičem, kdor koli so, vkljub temu resna nevarnost...« Pomolčal je in se dolgo časa zamišljeno grizel v spodnjo ustnico. Nato je z vso resnobo dodal: »Toda v največji nevarnosti je Manhattan sam!«

9. poglavje

Gospa Isacik je resnobno napeta sedela v taksiju in z lornjonom gledala skozi okno. Crte njenega rumenkastega obraza so bile globoko zarezane in oplate, pogled hladnih oči predirljiv in hladan. Zraven nje je ponižno in vdano sedel njen sin, mlad človek okrog petindvajsetih let, ter gledal mater

kakor pekinški psiček, ki ne ve, ali bo dobil brco ali bonbon.

»Wilbur,« je z neblagozvočnim glasom vprašala gospa Isacik, »ali si spravil vabilo strica Fredericka?«

»Yes, dear mother,« je odvrnil mladi mož.

»Wilbur, si v kuhinji zapri pipo za plin?«

»Yes, dear mother; ko sem jemal juho z ognja, sem hkratu zapri pipo.«

»Vrlo, Wilbur, ponosna sem nate!« je dostojanstveno rekla mati. Po kratkem molku je s katedrskim, pritajenim glasom nadaljevala: »Kadar naju slišijo drugi ljudje, ne smeš tako glasno govoriti o tem, da si sam kuhal juho. Če bi te na primer slišal šofer, bi si lahko mislil, da sva siromaka, razumeš? Zapomni si torej, da jemo pri nas vsak dan pečenko.«

Wilbur je sklonil glavo.

»Yes, dear mother. Danes smo imeli krasno pečenko gos.«

»Tako mi ugajaš, Wilbur! Vidi se, da si pameten dečko. Ali, govoriwa nekaj drugega: zakaj misliš, da naju je stari norec Manhattan povabil k sebi na dom? ... Premisli: po tolikih letih!«

»Najbrže mu je dolg čas samemu, dear mother!« je menil mladi mož in skrivaj zazelhal.

»Sodim, da si uganil,« je hitro dodala mati. »Najbrže te kani postaviti za edinega dediča, razumeš?«

»Yes, dear mother. To bi bilo zelo ljubeznivo.«

»Ljubeznivo?« je ogorčeno vzkliknila gospa Isacik. »Bila bi njegova sveta dolžnost! Otrok nima, in jaz sem njegova edina popolistra! ...«

»Saj še ni dolgo tega, kar si mi pravila, da ima stric Frederick mnogo drugega sorodstva?« se je Wilbur ohrambil.

»Prosim, ne segaj mi v besedo!« je vzrojila mati.

»Seveda ima sorodstvo: brate, svačinje, nečakinje in nečake! Toda njegova edna popolistra sem jaz! Kaj boš torej storil, Wilbur? Zini, povej mami!«

»Jedel bom, toliko čaka, da bom sit!« je s pritajenim glasom odvrnil sin.

Gospa Isacik je namršila obrvi.

»Kakopak, to se razume. A na prejšnjem boš mislil na mater, ali ne?«

»Yes, dear mother,« je sinko ponižno odvrnil. »Tudi ti se boš lahko do sitga najedla.«

Gospa Isacik je hotela zarohneti, pa se je obrzadala.

»Toliko je takega, kar je važneše od jedi,« je dejala. »Dobro veš, na primer da se dá moja raduha ozdraviti samo v kakem evropskem letovišču. Upam, da boš mislil na to potrebo svoje stare matnice.«

Wilbur ni odgovoril.

Z mislijo se je vračal v blažene čase, ko je oče še živel in ne bi bilo nič napotovolno uresničenju take želje. Takrat so bile gospodarske razmere povsem drugačne: Isacikova hiša je bila priljubljeno shajališče najboljših družbe; imeli so konje in trumo služinčadi; leto za letom so hodili na dolga potovanja, razen kadar so v svoji lastni jahti po cele tedne križarili širom Atlantika. To sanjsko življenje se je bilo mahoma končalo, ko so našli očeta s prestreljenim sencem mrtvega v njegovi sobi.